

Riksdagens protokoll

2008/09:48

Fredagen den 12 december

Kl. 09.00 – 12.45

Protokoll
2008/09:48

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:169

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:169 Arbetsförmedlingens resurser för dem som står längst från arbetsmarknaden

av Sylvia Lindgren (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 december 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:172

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:172 Villkoren för företag och privatpersoner i det så kallade stabiliseringsprogrammet för banker och finansinstitut

av Bosse Ringholm (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 december 2008.

Skälet till dröjsmålet är andra åtaganden som inte gått att ändra på.

Stockholm den 10 december 2008

Finansdepartementet

Mats Odell (kd)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:174

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:174 Varsel i Värmland
av Marie Engström (v)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 15 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 8 december 2008

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Departementsråd

Interpellation 2008/09:187

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:187 Varsel i Dalarna
av Peter Hultqvist (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 januari 2009.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2008

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:84 till civilutskottet

2008/09:95 till finansutskottet

EU-dokument

KOM(2008)811 till miljö- och jordbruksutskottet

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Trafikutskottets betänkande 2008/09:TU1

Socialutskottets betänkande 2008/09:SoU1

Justitieutskottets betänkande 2008/09:JuU1

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU1
Utgiftsområde 5 Internationell samverkan (prop. 2008/09:1 delvis).

*Internationell
samverkan*

Anf. 1 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till den gemensamma reservation vi har med Miljöpartiet och Vänsterpartiet under utgiftsområde 5, Internationell samverkan, punkt 4.

Fru talman! Mitt anförande kommer att handla om Sipri. Stockholms internationella fredsforskningsinstitut, Sipri, är en av världens ledande oberoende forskningsorganisationer. Institutet är specialiserat på olika internationella, regionala och transnationella säkerhetsfrågor med speciell betoning på vapenkontroll, icke-spridning samt källor och orsaker till fred och konflikter.

Till Sipris uppgifter hör att bedriva forskning, lägga fram förslag om hur man undviker krig samt undersöka vilka förutsättningar som krävs för en stabil fred och för fredliga lösningar på internationella konflikter.

Sipri grundades år 1966 för att markera 150 år av obruten fred i Sverige. Institutet finansieras huvudsakligen genom anslag beviljade av riksdagen. För att kunna genomföra sitt omfattande forskningsprogram söker institutet också finansiella bidrag från andra organisationer och fristående stiftelser. Personalen och styrelsen är internationellt sammansatt.

För andra året i rad skär den borgerliga regeringen ned anslaget till fredsforskningsinstitutet. Regeringens nedskärningar urholkar Sipris möjligheter att klara sitt uppdrag. Institutets vetenskapliga forskning i konflikt- och samarbetsfrågor är av betydelse för internationell fred. Forskningen ger underlag som främjar global säkerhet och fredliga lösningar av mellanstatliga konflikter.

Massförstörelsevapnen är ett hot mot vår globala trygghet. Hotet är mer aktuellt än någonsin. Risken att terrorister förfogar över massförstörelsevapen är rejäl. Gamla sovjetiska kärnvapen och anrikt uran är inte helt under kontroll. Kärnvapenmakterna Indien och Pakistan ligger i en ständig konflikt. Israel har kärnvapen, och Iran har den nödvändiga teknologin i dag. Nordkorea påstås ha kärnvapen. Risken för ett begränsat kärnvapenkrig och ett kärnvapenkrig av misstag är inte obetydlig.

Försvagningen av NPT-avtalet, det internationella icke-spridningsavtalet, och svårigheterna att bedriva icke-spridningsarbetet framåt inom FN är ett faktum. Det finns länder utanför NPT-avtalet som kan misstänkas för att försöka skaffa kärnvapen. Sverige bör stärka sin profil inom nedrustningens område i stället för att fortsätta med den nedprioritering som den borgerliga regeringen har inlett.

Sverige har spelat en viktig roll under många årtionden. Vi har en trovärdighet i det internationella samfundet. Det är därför beklagligt att den borgerliga regeringen har valt en mycket passiv hållning i flera viktiga nedrustningsfrågor.

Sipri är en internationellt erkänd institution vars forskning och kompetens betyder mycket för Sveriges anseende i nedrustningsfrågor. Vi socialdemokrater kan inte se några sakligt underbyggda skäl till att minska de årliga anslagen. Vi måste dra slutsatsen att det rör sig om andra, mer irrationella skäl till regeringens ställningstagande. Är det bara en vild gissning att regeringen vill att Sipri finansieras helt och hållet via donationer och andra privata initiativtagare i framtiden?

Vi socialdemokrater anser att finansieringen av Sipri måste lösas på ett långsiktigt sätt. Anslaget till Sipri måste höjas med 6 miljoner kronor så att det återställs till 2006 års nivå. Det är olyckligt att den borgerliga regeringen äventyrar Sipris fortsatta verksamhet och därmed vårt internationella anseende i både nedrustningsfrågor och freds- och konfliktfrågor.

Vi saknar fortfarande det rätta intresset och de nödvändiga initiativen vad gäller kärnvapennedrustning från den borgerliga regeringen.

Anf. 2 HANS LINDE (v):

Fru talman! Vi har i dag diskuterat betänkande UU1 om utgiftsområde 5, Internationell samverkan. En samlad opposition har i reservationen krävt att anslaget till freds- och forskningsinstitutet Sipri förstärks med 6 miljoner kronor efter det att den borgerliga regeringen för andra året i rad skurit i anslagen till Sipri. Med oppositionens reservation skulle anslaget till Sipri återställas till 2006 års nivåer.

Vänsterpartiet anser att Sipri som internationellt erkänt och oberoende freds- och forskningsinstitut bedriver ett arbete som är av avgörande vikt. Genom sin årsbok, sin hemsida, sina konferenser med mera bedriver man ett aktivt arbete i freds- och nedrustningsfrågor som inte kan överskattas. Sipri har i utrikesutskottet redovisat att den planerade neddragningen äventyrar åtminstone delar av denna mycket viktiga verksamhet och att den skapar stor oro inför framtidens arbete.

Sipris arbete har knappast minskat i betydelse under det gångna året. I dag ser vi i flera delar av världen en tydlig militär upprustning. Även i vårt eget närområde finns nu en överhängande risk för militär upprustning genom dragkampen mellan Ryssland och Nato i södra Östersjön. De tragiska konsekvenserna av en sådan militär upprustning har vi redan sett den här sommaren i Kaukasus genom kriget i Georgien.

Att Europeiska unionen, EU, nu dessutom är på väg att ratificera ett Lissabonfördrag som slår fast att medlemsstaterna ”förbinder sig att gradvis förbättra sin militära kapacitet” och som innebär att det militära samarbetet fördjupas inom unionen minskar knappast behovet av forskning i fred och nedrustning.

Fru talman! Det är inte lätt att förstå logiken bakom regeringens förslag att minska anslaget till Sipri med 6 miljoner kronor. Den borgerliga regeringen har ju trots allt lyckats få fram medel för att sänka skatten med 100 miljarder kronor.

Men man börjar nu trots allt se en röd tråd i den samlade borgerliga utrikespolitiken. Steg för steg sopas spåren igen av en utrikespolitik som innebar någonting annat – någonting mer än att hålla högstämda tal om den transatlantiska länken. Steg för steg förs Sveriges utrikespolitik bort från det som jag tror att många i vårt land är stolta över: kampen för fred och nedrustning, för rättvisa och för befrielse mot förtryck och apartheid.

Låt mig ge några exempel. Ambassaderna i Nicaragua och Botswana har stängts. De är tydliga symboler för Sveriges historiska engagemang i Centralamerika och södra Afrika. Frivillig- och solidaritetsorganisationerna ser i dag sina möjligheter för sitt arbete konsekvent försämrats och utsätts för hetskampanjer, inte sällan sanktioner av de borgerliga ministrarna på UD. Medan Norge tog på sig ledartröjan i kampen mot klustervapen förhalade Sverige pinsamt länge arbetet. Listan kan göras lång.

6 miljoner mer eller mindre till Sipri är kanske inte den största eller ens en gång den viktigaste frågan i den borgerliga regeringens budget. Men jag har svårt att se neddragningen som något annat än en liten del av en mycket större omsvängning av svensk utrikespolitik, en omsvängning som vi i Vänsterpartiet aldrig kommer att acceptera eller ställa oss bakom.

Jag yrkar därmed bifall till oppositionens reservation.

Anf. 3 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Egentligen borde vi inte ta riksdagens tid eller vår egen i anspråk för detta ärende. Vi är överens om allt utom 6 miljoner. Det är 6 miljoner av det totala anslaget på detta utgiftsområde på drygt 1,6 miljarder. Det motsvarar en oenighet på mindre än ½ promille.

Om man så vill kan man sätta 6 miljoner i förhållande till statens sammanlagda utgifter för 2009 på knappt 800 miljarder. Då träter vi i dag om en utgiftspost som motsvarar mindre än en hundraedels promille av de sammanlagda utgifterna. Ändå står vi här med en sammanlagd anmäld talartid på nästan en timme. Vad är det då vi är så oeniga om?

Fru talman! Vi är oeniga om någonting som många gånger är viktigare än pengar. Vi är oeniga om principer. Det är därför vi står här. Vår oenighet handlar om vår syn på forskning. Vad ska forskning syfta till? Hur ska den finansieras? Vem ska bestämma dess innehåll? Det är exempel på frågor där vi från alliansen ibland har en annan uppfattning än den rödgröna oppositionen.

Från alliansens sida står vi bakom en uppfattning som kan beskrivas i termer av större akademisk frihet och mindre av politisk styrning. Vi är också av den bestämda uppfattningen att konkurrens är bra också på forskningsområdet.

Konkurrens är i själva verket en viktig ingrediens, för att inte säga helt nödvändig, för att uppnå en vital och kreativ forskning. Institutioner som räknar med anslag från samma källa år efter år får förr eller senare problem med nytänkandet och kreativiteten.

Med till synes eviga anslag från samma källa kan också skapas osunda beroenden mellan mottagaren och forskaren. Jag säger inte att så alltid är fallet. Men jag pekar på att risken är överhängande för att det faktiskt blir på det viset. När det gäller anslag från näringslivet är det denna risk som oftast diskuterats och kritiserats, inte minst från Vänsterns sida.

Fru talman! Varför skulle inte samma slags problematik finnas om anslagsgivaren är regering och riksdag, och då särskilt om de under långa perioder leds av samma politiska konstellationer?

Från alliansens sida ser vi med stor respekt på Sipri. Det är en forskningsinstitution med lång och imponerande meritlista. Det är en institut-

ion som har stark internationell förankring. Många av de forskare som arbetar där kommer från andra delar av världen.

De frågeställningar som beforskas där har också en stark internationell relevans. Det är frågor som rör nedrustning, väpnade konflikter, vapenkontroll och kemisk och biologisk krigföring.

De är alla exempel på frågor som behandlas inom ramen för Sipri. I detta sammanhang ska nämnas betydelsen av Sipris övriga aktiviteter som exempelvis konferenser och dess årsbok.

Likväl har regeringen föreslagit en neddragning av anslaget till Sipri med 2 miljoner kronor för år 2009. Varför? Svaret är enkelt.

Sipris forskning finansieras huvudsakligen med anslag från staten, ungefär 65 procent. Det är vida mer än vad som är fallet för andra institutioner som är verksamma inom samma område. Utrikespolitiska Institutet har en grundfinansiering från staten på ungefär 35 procent. Totalförsvarets forskningsinstitut har ingen grundfinansiering alls från staten.

Nämnas kan också att Sipri i kronor räknat år 2008 fick nästan dubbelt så mycket som Utrikespolitiska Institutet. Det var 22 miljoner kronor för Sipri och 12 miljoner kronor för Utrikespolitiska Institutet.

Hur kan dessa olikheter motiveras? Kan de det? Regeringen menar att det är svårt att göra. I stället menar regeringen att det är rimligt att likartade förutsättningar bör gälla för likartade institutioner. Det är skälet bakom den föreslagna neddragningen.

Vi är av den bestämda uppfattningen att Sipri har en så god ställning att det inte torde vålla några större svårigheter för organisationen att hävda sig i konkurrensen om externa forskningsanslag.

Att nu peka på att det är en abrupt förändring är också lite skevt. Neddragningen har faktiskt pågått också tidigare. Organisationens borde ha varit väl förberedd för att ändra sitt sätt att arbeta och sitt sätt att rekrytera pengar.

Från regeringens och alliansens sida tror vi också att ett ökat fokus på extern finansiering kan utgöra en god möjlighet till förändring och nytänkande. På sikt är det den främsta framgångsfaktorn för institutet likaväl som den är det för alla andra forskningsinstitutioner.

Att hävda sig på den öppna marknaden – inte den öppna kommersiella marknaden i vanlig mening, utan den öppna forskningsmarknaden – är också ett kvitto på att det som görs är bra och uppskattas. Det uppskattas tillräckligt mycket för att göra sig förtjänt av ekonomiskt stöd.

Vi tycker att Sipri ska ges chansen att visa upp sig och få detta kvitto och denna bekräftelse.

Fru talman! Med de orden yrkar jag bifall till propositionen.

Anf. 4 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Sipri har finansiering delvis via olika stiftelser och privata initiativtagare. Vi har här i riksdagen och nuvarande och tidigare regeringar bestämt att vi ska fortsätta att ha den huvudsakliga finansieringen via det offentliga.

Det är inget konstigt i det med tanke på att Sipris verksamhet är väldigt speciell. Det handlar om forskning om att undvika konflikter i världen och icke-spridning av massförstörelsevapen.

Det är andra året i rad som den sittande borgerliga regeringen tillsammans med majoriteten i riksdagen har bestämt att skära ned Sipris anslag. Min fråga till Anne-Marie Pålsson är: Kommer den borgerliga majoriteten med den borgerliga regeringen fortsättningsvis att nästa budgetår skära ned och minska?

Sipri kommer då att få någon form av obalans när det gäller finansiering. Sipri måste i så fall få andra finansiella källor framöver.

Anf. 5 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag har ingen kristallkula. Det är svaret på frågan. Jag vet inte vilka överväganden som regeringen kommer att göra nästa år.

Dock kan jag om jag ska komma med en utomstående betraktelse säga att det ser ut som att man har slagit in på en linje som innebär en successiv utfasning eller neddragning av de statliga stöden för att i stället uppmana Sipri att söka pengar någon annanstans. Denna rekommendation är ju kristallklar.

Om de är så bra som de hävdar, och som vi och många andra tror, kommer de också att klara av att få pengar från andra biståndskällor. Det klarar andra forskningsinstitutioner, och vi är övertygade om att även Sipri kommer att klara det.

Grunden till det hela är den asymmetriska behandling som skett, att Sipri har befunnit sig i den högsta ligan och fått mer pengar än någon annan. Det är svårt att motivera att ett institut ska behandlas på detta fördelaktiga sätt i förhållande till andra institut. Det handlar snarare om en strävan till någon form av likartad behandling av institutioner som agerar på likartade forskningsmarknader.

Anf. 6 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Nu är ju Sipris verksamhet väldigt speciell. Institutet sysslar med en typ av frågor som ligger långt från det som andra forskningsinstitut både i Sverige och internationellt sysslar med.

Med tanke på den utveckling vi sett de senaste åren – konflikterna i världen blir fler, risken är uppenbar att fler förbereder sig för en teknologi som gör det möjligt att skaffa kärnvapen och andra massförstörelsevapen, alltså smutsiga vapen – anser vi i oppositionen att Sipris verksamhet i dag kanske är mer nödvändig än tidigare. Därför borde det även fortsättningsvis finnas kvar någon form av stabil finansiell källa.

Vi förlitar oss på det offentliga där Sipri genom riksdagsbeslut får huvuddelen av sin finansiering och inte behöver vara beroende av privata finansiella källor – även om Sipri redan i dag delvis finansierar sin verksamhet via stiftelser och privata donationer. Vi tror dock inte att det är bra om nedskärningarna fortsätter och Sipri finansierar sin verksamhet enbart via privata donationer.

Anf. 7 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Väldigt speciell forskning – jag har hört det förut. Jag har befunnit mig i forskarvärlden i 30 år, och just den meningen har jag hört nämnas många gånger, särskilt från forskare som inte vill ha sin forskning på en konkurrensutsatt marknad. Det är alltid svårt för individer som står utanför forskningsvärlden att kunna bedöma relevansen i detta.

Är forskningen så speciell att den inte lämpar sig för någon annan finansiering än den statliga? Jag har i ärlighetens namn svårt att hitta många exempel på sådant. Det är det reflexmässiga svaret från alla forskare, och det ska man ha klart för sig när man träffar representanter för forskarsamhället. Det är ett litet tips.

När det gäller Sipri sägs det från oppositionens sida att den forskningen är nödvändig. Från alliansens sida har vi inte motsatt oss det. Vi ifrågasätter inte relevansen i Sipris forskning, tvärtom. Vi är snarare av den meningen att om den forskningen är så relevant, värdefull och viktig kommer den garanterat att finnas kvar även efter neddragningen. Men då krävs det att fler än enbart oppositionen i denna kammare är av den uppfattningen. Då kommer den verksamheten att finansieras.

Att man från Sipris sida är ängslig över detta beror kanske på att man inte vant sig vid den miljön och under de goda åren inte byggt upp ett tillräckligt gott självförtroende för det man ägnar sig åt. Man ska kunna stå rakryggad och säga att man visst kommer att klara detta, för det man gör är så bra att det förtjänar stödet.

Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Debatten gäller budgetpropositionen för 2009, internationell samverkan. Jag konstaterar att kammaren är överens om bidrag till vissa internationella organisationer. Jag konstaterar också att vi är överens om freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom denna budget. Vidare konstaterar jag att det finns en samsyn beträffande nordiskt samarbete, ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands, diverse kostnader för rättsväsendet, Inspektionen för strategiska produkter, forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik och nedrustning, bidrag till Utrikespolitiska Institutet, information om Sverige i utlandet samt samarbete inom Östersjöregionen.

Det är ett brett område som omfattar drygt 1,6 miljarder. Av dessa är vi oeniga om 6 miljoner eller, som Anne-Marie Pålsson tidigare nämnde, ½ promille. Det är naturligtvis intressant att diskutera, och jag ska återkomma till det lite senare.

Jag vill uppmärksamma kammaren på att utskottet har gjort tydliga markeringar. Det handlar om freds- och säkerhetsarbetet samt nedrustningsarbetet där vi konstaterar att Sverige har varit aktivt i att agera mot spridning av massförstörelsevapen. Vi har gjort det inom EU:s hägn genom initiativ som varit framgångsrika och fått uppslutning. Vi har aktivt deltagit i multilateralt samarbete för freds- och säkerhetsskapande. Vi har från svensk sida deltagit i 18 fredsfrämjande insatser samt i EU:s samtliga tolv insatser under 2007 och 2008. Vi har alltså, fru talman, en stor internationell närvaro trots att vi är ett litet land.

Det gäller naturligtvis att ta vara på våra möjligheter på olika områden. Vi har under år 2008 två ordförandeskap av intresse. Det ena omnämns i betänkandet, att det andra inte finns med i betänkandet är ett förbiseende. Vi har nämligen nyss avslutat ett ordförandeskap i Europarådet, en av de samarbetsorganisationer som får stöd. Det har varit ett mycket framgångsrikt ordförandeskap, vilket vi kommer att få anledning att summera till våren i samband med rapporten från ordförandeskapet i Europarådet. Den har vi alltså anledning att återkomma till.

Europarådet och stödet till det är det viktigt att titta på i framtiden. Det är en organisation i vår världsdel som har stor betydelse för att binda samman Europa, för att bygga demokratier och rättsstater och skapa en fredlig och säker omgivning i vår del av världen. Här finns naturligtvis många utmaningar, och det är en struktur som är satt under stor ekonomisk press.

Fru talman! Jag vill även något kommentera den oenighet som finns på detta område. Det handlar om 6 miljoner. Från den samlade oppositionens sida har man enats om den halva promillen. Det låter naturligtvis slagkraftigt. Det finns även en notering som kammaren bör uppmärksammas på. Den samlade oppositionen har nämligen dragit in ½ promille. I det här fallet är återställandet inte en skattehöjning utan det handlar om att man dragit in pengar från Svenska institutet. Det innebär att den samlade oppositionen inte vill medverka till den hållning som vi från alliansens sida har haft, att sätta Sverige på kartan, att verka för att informera, påverka, bygga upp relationer med människor i andra länder via Svenska institutet och utveckla intresse och förtroende för vårt land genom kultur, utbildning, vetenskap och utvecklingssamarbete, alltså några av de uppdrag som Svenska institutet de facto har. Vi har gjort värderingen att lägga resurser på Svenska institutet för nästkommande år för att kunna stärka den svenska närvaron och det svenska samarbetet internationellt.

Vi har från utskottets sida också, fru talman, varit intresserade av att se hur Sipri påverkas av de förslagen. Därför fick vi i utskottet en särskild föredragning om Sipri. Det stod då ganska klart för oss som var närvarande att det är en känslig fråga. Det är viktigt att vi säkrar att vi får baskunskapen, basforskningen, säkrad. Men den bild som åtminstone jag fick var att den var möjlig att klara med den nivå man låg på. Det fanns nämligen, ansåg man från Sipris sida, ett spann, men man var rädd för att den fortsatta utvecklingen skulle bära nedåt.

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vi slår fast att det är en förutsättning för Sipris överlevnad att man klarar den basforskning som inte kan vara projektbaserad. Det måste vi vara varsamma med i framtiden. Jag är glad över att vi i utskottet också gör uttalandet att det är angeläget att finansieringen kan vara långsiktig och uthållig, att dessa aspekter på institutets finansiering ska säkerställas på lång sikt och att en rimlig balans ska etableras. Det är den signal som utskottet ger för framtiden. Det är alltså inte ett sluttande plan, utan det är en långsiktigt uthållig lösning som utskottet markerar.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 9 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Folkpartiet liberalerna står bakom betänkandet *Utgiftsområde 5 Internationell samverkan* i dess helhet. Jag yrkar alltså bifall till förslaget i detta.

Jag ska inte heller bli långrandig i denna talarstol då mina allianskolleger hittills förtjänstfullt har redogjort för regeringens ståndpunkter, prioriteringar och förslag. Jag tycker att såväl Anne-Marie Pålsson som Kerstin Lundgren har varit väldigt tydliga när det gäller dessa 6 miljoner

Prot. 2008/09:48
12 december

*Internationell
samverkan*

som skiljer vad gäller anslag till Sipri och också när det gäller argumentationen bakom detta.

Det här utgiftsområdet Internationell samverkan består av elva anslag. Det rör frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Jag tänkte bara ge några korta allmänna reflexioner ur ett liberalt perspektiv.

Jag tror att vi alla i denna kammare kan skriva under på att Sverige har ett väldigt gott anseende som en internationellt engagerad nation, och detta ska vi fortsätta att vara. Vi tillhör också de länder i världen som allra mest lojalt finansiellt stöder såväl olika internationella organisationer inom världssamfundet Förenta nationerna som olika regionala grupperingar och globala nätverk sprungna ur civilsamhället.

Jag tror också att samtliga partier i denna riksdag anser att Sverige alltid bör sträva efter att bibehålla, utveckla och fördjupa vårt anseende på dessa punkter. Men då är det också viktigt att inse att politiken består av prioriteringar, principer och pengar. Vi kan alltid tvista om antalet miljoner och hur vi ska fördela dem på olika konton. Nog ska man ta diskussionen om Sipris framtid på stort allvar. Men man kan också fråga sig vad de neddragningar som gäller Svenska institutet kan ge för effekter. Vad är det i Svenska institutets verksamhet som oppositionen vill dra ned på? Motsätter man sig satsningen på 15 miljoner för att marknadsföra den svenska sexköpslagen och visa hur den kan vara ett föredöme för andra länder när det gäller att bekämpa prostitution, människohandel och kvinnors strukturella underordning? Motsätter man sig olika satsningar på att marknadsföra svensk jämställdhetspolitik på andra fält, till exempel pappamånaden eller miljöengagemang? De här prioriteringarna är inte alltid lätta göra, men jag tycker att vi har haft en klok grund för hur vi har satt samman vår budget.

Om vi ska våga prioritera principer samtidigt som vi lever i ett land med några av världens högsta skatter är det viktigt att vi prioriterar klokt och använder medborgarnas inbetalda skatteslantar på ett effektivt sätt. Jag tror också att de flesta av oss kan skriva under på att det är viktigt att ha den utgångspunkten.

Något som jag tror är viktigt vad gäller blocket om internationell samverkan är att vi måste bli tydligare med att lyfta upp fältperspektivet. När vi diskuterar svensk biståndspolitik har vi ofta synpunkter på att vi bör ha fler personer ute i fältverksamhet, men även här bör vi säkerställa Sveriges intresse i förbindelse med andra länder. Det är väldigt viktigt med informationssatsningar. Projekt om Sverige på hemmaplan i all ära, men det är i världen vi måste synas.

Anf. 10 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Sverige satsar mer än 1,6 miljarder på internationell samverkan. Det är mycket pengar, men beaktat att Sverige har stora intressen i en snabbt globaliserad värld är det både viktigt och nödvändigt att ligga i framkant när det gäller information och kunskapsutveckling.

Som många tidigare har sagt handlar det om satsningar på internationella organisationer, freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, nordiskt samarbete, säkerhetspolitik, forskning, Utrikespolitiska Institutet, Svenska institutet och Östersjöregionen. Det är viktiga frågor.

Fru talman! Trots detta engagemang är det alltför många svenska medborgare som tror att vi bor längst upp på jordgloben och mitt i centrum. Dessutom tror de att alla andra beskådar Sverige och söker kunskap om hur vi löser våra problem. Verkligheten är väl den att de flesta av jordens invånare inte vet att Sverige finns och rakt inte var vi befinner oss.

Det finns även människor i Sverige som betraktar vår roll inom EU på ungefär samma sätt, nämligen att vi står i centrum. Senast i dag på morgonen i fredagspanelen i SVT 1 var det två av tre debattörer som gav uttryck för att Sverige inte borde vara engagerat i Afghanistan därför att vi är ett neutralt land. Det var två av tre framstående svenska debattörer i andra avseenden som sade detta. Sverige är inte neutralt. Vi är inte neutrala mot terrorism. Vi arbetar för mänskliga rättigheter och demokrati. Vi tar ställning. Att det är skillnad på att vara neutral och att vara alliansfri har tydligen inte ännu nått fram.

Sverige har mycket att lära och att lära ut. Att satsa pengar på internationell samverkan är att ödmjukt inse att vi behöver stärka relationerna med omvärlden och öka våra förutsättningar att hyggligt stå på egna ben i internationella sammanhang. Det är detta de här pengarna är till för.

Fru talman! Mot bakgrund av denna insikt skulle vi behöva satsa väsentligt större belopp på det här budgetområdet för att också få med fler svenskar. Jag vill, detta till trots, yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande nr 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

Prot. 2008/09:48
12 december

*Internationell
samverkan*

Internationellt bistånd

5 § Internationellt bistånd

Föredrogs

utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU2

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2008/09:1 delvis, framst. 2007/08:RRS16 och framst. 2007/08:RRS27).

Anf. 11 KENT HÄRSTEDT (s):

Fru talman! Som vanligt känns det spännande att stå här i talarstolen och titta tillbaka på det år som har gått. Det brukar vi göra här i den biståndspolitiska debatten i slutet av året.

Det är djupt beklagligt att biståndsministern inte är här. Det är en lång rad stora och viktiga saker som har presenterats av regeringen och som har debatterats under året. Det finns också ställningstaganden som biståndsministern själv har gått i spetsen för och alldeles nyligen har presenterat på DN Debatt. Det är ganska märkligt att biståndsministern då väljer att inte delta i den debatten i Sveriges riksdag. Jag som företrädare för Socialdemokraterna beklagar att biståndsministern väljer att inte vara här.

Jag tänkte att det fanns något viktigt åtagande som biståndsministern har valt att delta i i stället, men i biståndsministerns kalender på Regeringskansliets hemsida fanns det inte några anmälda åtaganden för biståndsministern. Det är beklagligt. Jag hade sett fram emot att få svar på

en del av de frågor som många av oss har debatterat både i medierna och i andra sammanhang.

I dag kommer vi att debattera internationellt bistånd. Vi gör det i en tid då det råder djup ekonomisk kris i världen. Det är finanskris och det är lågkonjunktur, och sammantaget drabbar detta på ett allvarligt sätt vårt eget land, Europa och USA men slår på många sätt ännu hårdare mot den fattiga delen av världen. Samtidigt riktas ljuset på ett naturligt sätt mot de problem som man har på hemmaplan, och det är lätt att de svårigheter som kommer de fattiga till del kommer lite i skymundan när man har de här stora svårigheterna på hemmaplan.

Jag kommer efter mitt anförande här att ställa mig bakom reservationerna 1, 2 och 4, och jag kommer att presentera lite grann av det som vi socialdemokrater har valt att ställa oss bakom. Eftersom vårt budgetalternativ har fallit kommer vårt alternativ till uttryck i ett särskilt yttrande, och jag kommer att redogöra lite grann för de synpunkter vi har.

Jag återkommer till den ekonomiska krisen. Från bland annat FN:s håll gör man bedömningen att 100 miljoner människor kommer att falla tillbaka i fattigdom under de svåra tider vi lever i nu. Samtidigt är det så att det inte bara drabbar den fattiga världen i form av de svårigheter som kommer till följd av minskad handel utan också minskar biståndsviljan i den rikare delen av världen. Bland annat påverkar det ländernas vilja att betala vad man har utlovat i bistånd. Det är inte solidariteten med de fattigaste människorna i världen som kommer i första rummet, utan man ägnar sig naturligtvis åt krishantering på hemmaplan.

Jag vill vara ärlig och uppriktig och säga att det är naturligt. Det har skett under tidigare regeringar, och det är också naturligt att det sker nu. Men för oss som jobbar med de här frågorna och som kämpar för den internationella solidariteten med världens utsatta människor är det viktigt att föra en intensiv debatt om att försvara det ändå begränsade flödet av resurser till de människor som har det svårast.

Exempelvis är det så att flera av EU:s nya medlemsländer anser att deras ekonomi nu är så ansträngd att de har svårt att leva upp till de löften de tidigare har gett om att ge bistånd. Inom EU har man kämpat för att komma överens om att höja biståndsnivåerna.

Samtidigt är det intressant hur debatten har förts här på hemmaplan på senare tid. Samtidigt som finanskrisen har tagit sig allt större proportioner har vi fått en biståndminister som i och för sig indikerat detta tidigare, men som på ett nästan häpnadsväckande sätt gått ut i debatten och nu pratar om att slopa enprocentsmålet för svenskt bistånd. Få gånger har väl ett så tydligt besked kommit vid så fel tidpunkt.

Man blir inte klokare av resonemangen i det som skrivs av biståndministern och Moderaternas partisekreterare. Det inleds nämligen med följande rader: "Världen står inför ett antal strategiska utmaningar som kräver politiskt nytänkande och ledarskap. Inte minst finanskrisens globala omfattning och vittgående konsekvenser har illustrerat vikten av gemensamt agerande, som också inkluderar utvecklingsländernas intressen. Finanskrisen, livsmedelskrisen och klimatförändringarna drabbar de allra fattigaste värst."

Vad är då slutsatsen av det? Jo, då är slutsatsen att vi ska slopa enprocentsmålet och därmed öppna för minskat bistånd. Den här frågan

skulle jag vilja ha ett svar på i dag av biståndsminister Gunilla Carlsson: Hur får man ihop den ekvationen?

Det man egentligen pratar om här är att världens utsatta människor nu har det svårare än på väldigt länge och att flera av de landvinningar och framgångar vi ändå har uppnått på senare år nu kräver mindre resurser i en tid då de har det svårare än på länge. Den slutsats som biståndsministern kommer fram till är minst sagt både beklagansvärd och märklig.

Inför FN:s världstoppmöte 2005 lovade de 15 EU-medlemsländerna att öka sitt bistånd till 0,7 procent av bni före 2010. Det finns mycket i dag som tyder på att man inte kommer att nå dit. Det finns mycket som talar för att biståndsflödena till utvecklingsländerna faktiskt kommer att minska de kommande åren. Det kommer att krävas stora ansträngningar och ett ledarskap från oss i den rika världen för att lindra nöden för de fattiga och utsatta.

I kölvattnet av minskade resurser och minskade biståndsflöden minskar också kampen och förutsättningarna för att utveckla demokrati, mänskliga rättigheter och många andra av de värden som vi så ofta har ställt oss bakom att kämpa för i den här riksdagen.

Sverige ska – det har vi diskuterat och varit ense om många gånger här i riksdagen – vara pådrivande och trycka på att rika länder som inte lever upp till de gemensamma målsättningarna måste göra så, inte bara inom EU utan också i andra internationella forum. Det har också biståndsminister Gunilla Carlsson gjort. Hon har drivit på. Det har vi fått föredragningar om i utrikesutskottet, och vi har sett när vi läst protokoll att biståndsministern faktiskt har gjort just det. Hon har ställt upp och gjort det vi har sagt här i kammaren.

Samtidigt blir trovärdigheten kraftigt naggad i kanten när samma biståndsminister i Sverige, i debatten och i riksdagen vill kämpa för motsatsen och att ta bort enprocentsmålet. Som Birgitta Ohlsson från Folkpartiet mycket riktigt sagt i sina uttalanden är det sällan så att ett slopat enprocentsmål har lett till att man ökar biståndet utan snarast precis tvärtom. När man tar bort mål för hur mycket man ska allokera till bistånd brukar det inte bli mer pengar.

Dessutom tror jag att det är viktigt att titta på att vi ska ha en biståndspolitik och ett biståndsflöde som inte bara, som biståndsministern uttrycker det, är en belastning i högkonjunktur på grund av sin storlek utan som också håller när vi går in i svåra tider, som nu.

Vi socialdemokrater förespråkar en solidaritetspolitik som syftar till att hållbart minska fattigdomen och klyftorna i världen på ett sätt som stärker utvecklingen av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Politiken måste utformas så att biståndet bidrar till minskad marginalisering och inkluderar samverkande insatser på andra politikområden där handel, tillväxt och miljöhänsyn tillhör de viktigare. Biståndet ska präglas av hög ambition och hög kvalitet och ska ge resultat. Den solidaritetspolitik vi vill föra ska utvecklas för att bättre möta den nya tidens krav och behov. För en modern solidaritets- och utvecklingspolitik med fattigdomsbekämpning i centrum vill vi också satsa betydligt mer på konfliktförebyggande insatser, kvalitetsarbete och klimatåtgärder. Vi allokera också i vårt budgetalternativ mer pengar till insatser på de här områdena.

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

Jag vill ge Holger Gustafsson rätt i det han sade i sitt anförande i den nyligen avslutade debatten om utgiftsområdet Internationell samverkan. Jag tror att Sverige där kan spela en större roll och att vi borde göra mer på det området. I de fall då konflikter utbryter spolieras snabbt allt det vi har kunnat göra genom inhemska insatser med stöd av biståndsinsatser från andra delar av världen.

Vi förespråkar en stark biståndspolitik. Enprocentsmålet för svenskt bistånd ska fortsatt gälla. Därom är vi i oppositionen helt eniga. Men biståndet måste ha hög kvalitet och användas på ett effektivt sätt, och det arbetet måste vi gemensamt kämpa för att fortsätta utveckla. Det arbetet är aldrig färdigt – inte för att man inrättar en institution som Sadev, inte för att man lägger mer resurser på revision. Det är en ständig debatt och kamp om att utveckla resurserna.

Vi har också valt att ha synpunkter på den rapport som har kommit om hur enskilda organisationer har granskats. Egentligen var det inte de enskilda organisationerna som granskades, utan Sida. Men i och med Riksrevisionens presentation av sin rapport landade kritiken på de enskilda organisationerna. Det tycker vi är olyckligt. Alltför sällan nämns de stora och viktiga insatser som enskilda organisationer bedriver i världen.

När man tittar på de insatser som svenskt bistånd gjort i Afghanistan, som nyss berördes, blir man mäktigt stolt över att svenska enskilda organisationer kan göra så stor skillnad. Svenska Afghanistankommittén har varit där i 30 år. Den har kunnat verka under alla olika former av styre, talibaner, ryssar eller vad som helst, och ändå lyckats göra imponerande insatser. När Karzai var här i riksdagen för något år sedan sade han att han skulle vilja utse ordföranden i Svenska Afghanistankommittén till vice utbildningsminister i Afghanistan. Det var naturligtvis sagt med glimten i ögat, men som erkänsla för att Svenska Afghanistankommittén byggt upp en fjärdedel av Afghanistans skolor.

Tyvärr tycker jag att det senaste årets snedvinklade debatt om enskilda organisationer som följd av Riksrevisionens presentation av sin rapport, som landade fel, på ett dåligt sätt redovisar hur viktiga insatser enskilda organisationer gör inom svenskt bistånd. De kräver sin upprättelse. Detta är snedvinklat. Det sägs att mycket pengar är slarvigt eller felaktigt använda. Jag skulle vilja säga att det är precis raka motsatsen. Deras insatser är stora och imponerande. På marginalen kan det säkert finnas saker som bör förbättras. Samtidigt är deras frivilliginsatser nästan omätbara i svenska pengar mätt. Många timmar, kvällar och helger läggs ned, och ibland tas också stora risker av svenska enskilda organisationer.

Vi vill i vårt alternativ till budget lägga mer resurser på konfliktförebyggande insatser. Vi vill också göra en särskild satsning på demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland med 100 miljoner under 2009–2011. Det klingar illa när landets utrikesminister med en av Europas högsta stämmor kritiserar Ryssland när man samtidigt drar in demokratiinsatser i Ryssland. Man beklagar mordet på journalister i Ryssland men avbryter samtidigt bistånd via svenska instanser som stöder fria journalister i Ryssland.

Det har kommit många motsägelsefulla uppgifter från regeringen på senare tid. Det har skrivits skriftliga frågor till utrikesministern. Han ämnar under våren återinföra någon form av bistånd på 10 miljoner, som

inte ska tas från biståndsbudgeten men som ska gå till Moscow school of political studies. När tidningen Omvärlden har försökt få fram varifrån de pengarna ska tas har ingen vetat. Men Carl Bildt brukar ha någonting i bakfickan. Jag hoppas att det täcker 10 miljoner.

För oss är detta ett mycket större ansvarstagande vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland. Vi skulle vilja uppmuntra er att fortsätta debatten. Vi hoppas att det landar i att ett större demokratistöd kan öppnas för Ryssland. Det är en hycklande inställning att prata om bristen på mänskliga rättigheter och samtidigt avsluta arbetet med stöd till sådana krafter.

Som jag tidigare har sagt vill vi att man inom Utrikesdepartementet och forskarvärlden bygger upp kapacitet för konfliktförebyggande och fredsskapande insatser. Vi vill i vårt skuggalternativ avsätta 250 miljoner kronor, eller totalt 1 000 miljoner kronor inom budgetramen 2009–2011.

Vi vill också göra särskilda satsningar på aids, eftersom det är ett oerhört hinder för utveckling. Vi får i vårt alternativ en riktad satsning på aidsbekämpning på 150 miljoner kronor eller totalt 500 miljoner kronor inom budgetramen 2009–2011.

Det är viktigt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. Vi förordar därför en budgetförstärkning till ändamålet och vill i dialog med Sida och enskilda organisationer se över hur vi kan utveckla och stärka informationsarbetet kring biståndet.

Slutligen skulle vi vilja att man gjorde en översyn över hur vi använder beskickningar i världen. Det är inte rimligt att vi både drar oss ur bistånd och lägger ned beskickningar på olika platser samtidigt som vi pratar om att vårt samarbete ska övergå i nya former. Vem ska då vara motorn i utvecklingen av de nya kontakterna?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Det var drygt 70 procent över begärd talartid.

Jag har också en fråga till Kent Härstedt, som inledningsvis sade att han ställer sig bakom reservationerna 1, 2 och 4. Det var med andra ord inget yrkande?)

Jo, jag yrkar bifall till reservationerna 1, 2 och 4.

Anf. 12 HANS LINDE (v):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservationerna 4 och 6.

Vi har att diskutera den borgerliga regeringens och oppositionens olika förslag till budget för utgiftsområde 7, Internationellt bistånd för 2009. Vi kommer under de kommande timmarna att diskutera nivåerna och innehållet på detta utgiftsområde, satsningar, nedskärningar och avräkningar. Jag vill därför, så här i början av debatten, påminna om vad det egentligen är som vi ska diskutera i dag.

I dag vaknade 800 miljoner människor och var hungriga. De kommer att genomleva den här dagen hungriga. I kväll kommer de att gå och lägga sig och vara minst lika hungriga.

I dag kommer 30 000 barn att dö alldeles i onödan, av tomma magar som vi skulle kunna fylla, av sjukdomar vi skulle kunna bota, av smutsigt vatten vi skulle kunna rena.

I dag kommer enligt Världshälsoorganisationen 200 kvinnor att dö i en illegal och osäker abort, eftersom män förvägrar dem den grundläggande rätten att bestämma över sina egna liv och sina egna kroppar.

De är dessa 800 miljoner hungriga, dessa 30 000 barn vars stund på jorden blev alldeles för kort och dessa 200 kvinnor som dagligen blir offer för mäns vilja att kontrollera kvinnors kroppar som vi egentligen borde diskutera här i dag. Vad kan vi göra tillsammans här i Sverige så att fler av dem kan få äta sig mätta, fler av dem kan få rent vatten i sin kopp eller mediciner mot sin diarré och fler av dessa kvinnor kan få en säker och laglig abort?

Ska vi nå dit kommer biståndet bara att kunna vara en del, men en viktig del. Men vi vänsterpartister anser samtidigt att om vi ska ta det avgörande steget mot en rättvis värld krävs mer än bistånd. Då krävs omfattande skuldavskrivningar, en klimatpolitik där de rika länderna och de multinationella företagen tar sitt ansvar, ett starkt regelverk för vapenhandel, en reformering och demokratisering av IMF och Världsbanken, tydligare globala regler för utländska investeringar och rättvisa handelsregler. I grunden krävs en ny ekonomisk ordning med en tydlig omfördelning av makt och resurser från nord till syd, från män till kvinnor, från maktfullkomliga till maktlösa.

Fru talman! I Vänsterpartiets budgetmotion och vår motion om mil-lenniemålen har vi försökt visa hur några av de första stegen i en sådan utveckling skulle kunna se ut. Av de många förslag vi lagt fram från Vänsterpartiets sida kommer jag i dag att fokusera på dem som berör internationellt utvecklingssamarbete.

Vänsterpartiet anser att det är dags att vi gör enprocentsmålet till ett enprocentsgolv, att vi vågar gå vidare. Vänsterpartiet satsar därför i vårt förslag till budget för 2009 drygt 1,5 miljarder mer på internationellt utvecklingssamarbete än regeringen.

Vänsterpartiet satsar 3 miljarder under tre år på klimatbistånd, en satsning som vi lägger utöver enprocentsmålet. Vi gör denna satsning därför att det är världens fattiga som i dag tvingas bära den tyngsta bördan av klimatförändringarna.

Boskapsköterna i norra Mali, risbönderna i Vietnams delta och invånarna längs Kilimanjaros sluttningar betalar i dag priset för de koldioxidutsläpp som vi i i-länderna bär det tyngsta ansvaret för.

För ett år sedan var Vänsterpartiet ensamt i denna kammare om att föreslå ett förstärkt klimatbistånd. I år har även regeringen gjort en så kallad satsning på klimatbistånd, men till skillnad från Vänsterpartiet väljer man att omfördela medel inom biståndsramen. Man tar med andra ord utlovade biståndsmedel från planerade satsningar på skolor, hivprevention och jordbruksutveckling. Först får världens fattiga och maktlösa bära den tyngsta bördan för våra klimatutsläpp, sedan låter man världens fattiga betala för klimatarbetet genom undandraget bistånd. För oss i Vänsterpartiet är detta en dubbel bestraffning av världens fattiga.

Vänsterpartiet vill vidare öronmärka minst 10 procent av biståndet till SRHR-frågor, det vill säga frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, öka stödet till de FN-organ som arbetar med kvinnors rättig-

heter, Unifem och UNFPA, och förstärka arbetet med Sidas HBT-handlingsplan. Detta är grundläggande rättighetsfrågor, men det är i minst lika hög grad en fråga om utveckling, fattigdomsbekämpning och demokrati. Minskad mödra- och barnadödlighet, ökad tillgång till sexualupplysning, preventivmedel och förstärkta sexuella rättigheter måste vara en central del i varje fattigdomsbekämpningsstrategi om den har ambitionen att vara framgångsrik.

Vikten av jämställdhetsperspektiv i biståndspolitiken råder det sällan oenighet om i retoriken, men verkligheten talar ett helt annat språk. I år har den borgerliga regeringen sänkt stödet till de båda FN-organ som jobbar med kvinnors rättigheter, Unifem, FN:s utvecklingsfond för kvinnor, och UNFPA, det FN-organ som arbetar med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Samtidigt som våra nordiska grannländer nu kraftigt förstärker stödet till Unifem minskar den borgerliga regeringen stödet med 15 procent.

Även när det kommer till HBT-frågorna återstår mycket innan retoriken omsatts till politiskt agerande. År 2006 finansierades 18 projekt med huvudfokus på HBT-frågor med svenska biståndsmedel till en kostnad av 3,9 miljoner kronor. Det motsvarar 0,015 procent av det totala utvecklingsarbetet.

Vänsterpartiet vill vidare att möjligheterna för frivilligorganisationernas arbete förbättras. Frivilligorganisationer i Sverige spelar och har spelat en avgörande och viktig roll inom biståndet. Genom sina kontakter med andra folkrörelser i syd och sitt småskaliga arbete fyller de en viktig funktion. Genom alla de svenskar som genom åren ideellt engagerat sig i solidaritets- och biståndsarbetet har den svenska utvecklingspolitiken fått en tydligare folklig förankring och tillförts viktiga perspektiv.

Vänsterpartiet vill därför att den egeninsats för frivilligorganisationernas informationsarbete som regeringen har infört ska avskaffas. I oppositionens gemensamma reservation 4 markerar vi tillsammans tydligt mot den hetskampanj som bedrivits mot de svenska frivilligorganisationerna, inte sällan sanktionerad av Riksrevisionen och biståndsministern. Ska hårdare krav ställas på dessa organisationer måste de också få de ekonomiska förutsättningarna att leva upp till dem.

Fru talman! I regeringens förslag till budget uppfylls formellt enprocentmålet för svenskt utvecklingssamarbete. Samtidigt sker en kraftig och omfattande urholkning. Sedan den borgerliga regeringen tillträdde 2006 har man tagit 6 292 miljoner kronor från biståndet för att bekosta flyktingmottagande i Sverige. Man har tagit 2 077 miljoner kronor från biståndet för att finansiera skuldavskrivningar, men vi vet att det mesta av medlen aldrig har lämnat Finansdepartementet.

Sammanlagt kommer mer än 8 miljarder svenska kronor att ha avräknats med den här budgeten från biståndet för skuldavskrivningar och flyktingmottagande sedan Folkpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna kom till makten. 8 miljarder kronor – det blir många måltider för världens hungriga, många näringspaketet och antibiotikakurer för världens döende barn och många säkra aborter för världens kvinnor. 8 miljarder kronor – det blir väldigt många svikna vallöften för Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna.

Prot. 2008/09:48

12 december

Internationellt bistånd

Biståndsministern brukar avfärda dessa frågor som tråkiga teknikaliteter. Man kan ju fråga sig under vilken annan utgiftspost man skulle kunna avfärda över 8 miljarder som en tråkig teknikalitet?

Sverige är på inga sätt värst i klassen. 59 procent av Österrikes bistånd går till flyktingmottagande inom landet och till att bekosta utländska studenter på de österrikiska universiteten. För Frankrike är siffran 50 procent och för Italien 44 procent. Jag ska inte lasta den borgerliga regeringen i Sverige för urholkningen av det franska biståndet, men jag lastar den borgerliga regeringen för att man är så oerhört tyst inför den omfattande urholkningen av det internationella biståndet.

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara en tydlig röst för ökat bistånd av högre kvalitet. En början hade varit att Sverige hade agerat inom OECD:s biståndskommitté Dac för att de internationella regelverken ska ses över för att minska utrymmet för urholkningar och för att sätta stopp för det oändliga budgettricksandet med biståndet.

Visst finns det kvalitetsbrister inom biståndet, men de finns inte framför allt i de existerande biståndsprojekten i Mali, Afghanistan eller Bolivia. De stora kvalitetsbristerna i det internationella biståndet finns på finansdepartementen i Paris, Rom och Stockholm där miljarder av biståndet tricksas bort, så att det aldrig kommer världens fattiga till del.

Vänsterpartiet vill öka biståndet och höja dess kvalitet. En början skulle vara att se till att varje biståndskrona faktiskt användes som internationellt utvecklingssamarbete – att varje biståndskrona hade använts på bästa sätt för att mätta världens 800 miljoner hungriga, rädda livet på några av de 30 000 barn som dör i dag och ge fler kvinnor tillbaka makten över sina kroppar.

Jag vill därmed yrka bifall till reservationerna 4 och 6.

Anf. 13 BODIL CEBALLOS (mp):

Fru talman! Under de tidigare årens budgetdebatter har jag bland annat talat om vikten av att debet och kredit ska gå ihop och att det är svårt att följa vart resurser tar vägen när de avräknas från ett budgetområde till ett annat. Klart och tydligt är dock att en stor del av biståndsbudgeten går till flyktingmottagande i Sverige, precis som Hans Linde nämnde.

Även i år bekostas en dryg tredjedel av hela utgiftsområde 8, det vill säga Migration, av biståndet. Vi tar över 2 miljarder från de allra fattigaste i världen och bekostar Migrationsverkets verksamhet, som ligger på ungefär samma summa, bara några enstaka miljoner mer.

Eller är det kanske förvaren som de fattigaste bekostar? Där låser vi in människor som inte har begått några brott, ibland upp till ett helt år. Bara förvaren beräknas kosta över 200 miljoner nästa år. Eller bekostar de fattigaste i världen utvisningarna från Sverige? För dem har vi också avsatt över 200 miljoner.

Eller bekostar de fattigaste domstolsprövningarna i Sverige, som har gett klartecken till myndigheterna om att det inte är krig i vare sig Afghanistan eller Irak och att vi därför utan problem kan utvisa människor dit? Samtidigt vill vi utöka den militära närvaron i landet. Eller betalar de fattigaste för de av Migrationsverket utsedda ombuden, som i vissa fall knappt träffar sina klienter?

För 2 miljarder kronor kan vi i stället hjälpa till att bekämpa fattigdom och ge människor förutsättningar för att leva kvar i sina hemländer i

stället för att tvingas på flykt på grund av konflikter eller fattigdom. Det hade varit bättre och mer effektivt att lägga biståndspengar på att förebygga migrationsströmmarna i stället för att använda samma pengar till att skicka hem dessa personer till samma konflikt eller samma fattigdom igen.

Vår biståndsminister brukar vilja mäta resultat av de medel som fördelas. Det kan då vara läge att också ta reda på hur dessa 2 miljarder faktiskt bidrar till fattigdomsbekämpningen i världen.

Allt detta tog jag upp under diskussionen om utgiftsområde 8 häromdagen. Jag är ansvarig också för migration, och för mig är det väldigt tydligt att de här två områdena har en koppling.

Jag ska inte fördjupa mig mer i det just nu. Jag vill däremot fråga våra allianskolleger här om de tycker att det är rätt att låta världens fattiga betala för att man låser in hederliga människor i förvar i Sverige tills det är möjligt att skicka tillbaka dem till krig eller den förföljelse som de flytt ifrån.

Miljöpartiet tycker inte att det är rimligt, även om det i och för sig inte är emot regelverket att använda biståndsmedel till flyktingmottagning. Men att man gör det i en så stor omfattning och bekostar en tredjedel av ett helt annat utgiftsområde kan vi inte acceptera. Därför återför vi i vårt budgetförslag 1,5 miljarder till biståndet.

Vi menar att det inte borde vara möjligt att använda bistånd för vare sig skuldavskrivningar eller flyktingmottagning och anser att regeringen bör driva att denna möjlighet tas bort ur regelverket i stället för att, som det nu verkar, försöka införa en möjlighet att också dra av till exempel militära insatser. Jag yrkar därför bifall till reservation 6.

Fru talman! Precis som vi tidigare har hört har utspelen duggat tätt om biståndet det senaste året, och det verkar inte som om regeringspartierna är överens i alla frågor. Man får väl hoppas att det inte är så att folkpartister, Centern och Kristdemokraterna står kvar vid sina uppfattningar och värderingar.

En av alla frågor som varit föremål för diskussion handlar om att biståndet betalar ambassadverksamhet. Att Sida och ambassader är samlokaliserade och att det finns synergieffekter med en sådan samordning är inte kontroversiellt i sig. Men när vi öppnar ambassader utan att ens ha konsulär verksamhet, som ju borde vara en grunduppgift, och vi öppnar dem för att kunna hantera biståndet måste man fråga sig om det är en ambassad eller om det är ett Sidakontor som öppnas.

Jag tänker då på ambassaden i Afghanistan som jag har förstått är en av de här biståndsfinansierade ambassaderna. Jag hade tänkt fråga biståndsministern i dag hur det faktiskt förhåller sig, men hon är inte här, så det går inte. Men kanske kan någon i alliansen förklara för mig hur det ligger till.

Fru talman! Miljöpartiet har väldigt länge drivit att det behövs ett ökat klimatbistånd, och vi välkomnar att regeringen har det med i sin budget. Vi välkomnar också att biståndsministern och miljöministern, enligt en debattartikel jag läste i Göteborgs-Posten häromdagen, verkar ha förstått att det inte är en bra idé att utvecklingsländer investerar i fossil energi.

Men för att undvika en stor expansion av fossila bränslen i utvecklingsländer behövs det snarast kraftfulla investeringar i förnybar energi

och att vinsterna också kommer utvecklingsländerna till godo, vilket inte alltid är fallet. Om det inte är så kommer utvinningen och därmed också användningen av de fossila bränslena att öka.

Det Miljöpartiet däremot inte välkomnar är att klimatbiståndet tas direkt från biståndsbudgeten trots att det enligt Kyotoöverenskommelsen inte är tillåtet. Det står uttryckligen att de utvecklade länderna ska tillhandahålla nya och additionella finansiella resurser. De ska också tillhandahålla finansiella resurser inklusive teknologiöverföring som parter från utvecklingsländer behöver, det vill säga utöver utlovat bistånd.

Fru talman! Under våren fick utskottet besök av UNDP som berättade att det behövdes 86 miljarder dollar förutom redan utlovat bistånd från världens länder för klimatåtgärder. Men trots Kyotoprotokoll och UNDP:s information lägger regeringen klimatbiståndet inom ram. Miljöpartiet menar att klimatbiståndet ska ligga utom ram och lägger 1,3 miljarder kronor per år utöver biståndsramen, utöver enprocentsmålet.

Dessutom bör allt annat bistånd, också inom ram, vara klimatsäkrat. Annars kan det vara detsamma som att slänga pengarna direkt i sjön.

Vi återför också de medel som går till reformsamarbete i Östeuropa till biståndsbudgeten. Det beror inte på att det inte är viktigt med hjälp av olika slag till Östeuropa, men vi ifrågasätter att det läggs under biståndet när det inte går att pressa in det under det internationella regelverket för biståndet. I stället har det fått en egen budgetpost och läggs under de så kallade avräkningarna, precis som flyktingmottagningen.

Sammanlagt har Miljöpartiet lagt 2,8 miljarder mer i sitt budgetförslag utöver ramen, utöver enprocentsmålet. Vi återför också de knappt 1,5 miljarderna från Östeuropasamarbetet inom ram till biståndsdelen av enprocentsmålet. Sammanlagt innebär det drygt 4,2 miljarder mer till bistånd, och där vill vi i stället prioritera fattigdomsbekämpning.

Fru talman! Sverige har råd med solidaritet. Även i en global finanskris med många varsel, aktieras med mera är vi mycket lyckligt lottade när vi jämför oss med de länder som drabbas värst och som drabbas dubbelt av både finanskris och klimatkris.

Vi har mat på borden. Barnen kan gå i skolan. Det finns sjukhus med både läkare och annan vårdpersonal. Vi har vägar, tåg och buss och kan ta oss dit när vi behöver.

Så ser det långt ifrån ut i stora delar av världen. Även om demokratiutvecklingen har gått framåt och varit relativt god de senaste åren i många länder ökar fattigdomen och antalet hungrande människor. Att i det läget ständigt ifrågasätta enprocentsmålet samtidigt som vi antar paket efter paket med mångmiljardbelopp för att rädda vår egen välfärd känns minst sagt beklämmande.

Biståndet behövs kanske mer än någonsin om vi ska klara av att skapa en rättvis värld. Det handlar naturligtvis om ett effektivt bistånd, men effektivitet är inte detsamma som en minskning av beloppen, som man lätt kan få uppfattningen att biståndsministern då och då menar. Vi ska väl snarare ha god koll på att pengarna faktiskt gör nytta och att de bidrar till fattigdomsbekämpningen.

Millenni målen är grunden för det arbete som vi på global nivå har förbundit oss till. Det är viktigt att vi inte tappar fokus i det arbetet.

Fru talman! Ska ett lands utveckling bli stabil och långsiktigt hållbar måste den grundas på varje lands egna förutsättningar och styras av det

egna folkets vilja om hur utvecklingen ska formas. Det går inte att hitta en modell som fungerar överallt. Det som fungerade i Sverige för hundra år sedan kan ge ledning i vissa frågor, men det kan inte tas för givet att den modellen ska fungera överallt.

Att mottagarländerna själva bestämmer över utvecklingsprocesserna är därför en central princip, men budgetstöd måste hanteras varsamt. Det är en bra modell i länder där det är möjligt att göra en bra uppföljning, så att man kan förvissa sig om att pengarna når ut till alla nivåer i samhället och inte hamnar i någons eller någras fickor. Vi stöder budgetstödet men menar att vi måste ha kontroll på att det faktiskt används på rätt sätt.

När det gäller bedömningen av ett lands ekonomiska politik anser vi att Sverige ska göra en självständig bedömning utifrån olika källor och också göra en självständig analys av var biståndsmedlen gör mest nytta i stället för att i alla lägen utgå från Internationella valutafondens bedömningar. Jag yrkar därför bifall till reservation 5.

Anf. 14 CHRISTIAN HOLM (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi debatterar i dag en mycket viktig fråga, och det är frågan om vårt internationella bistånd och vårt arbete för att förbättra situationen för de människor som har det allra svårast och är allra mest utsatta.

Vi har i tidigare debatter under mandatperioden diskuterat den landfokusering som har skett på biståndsområdet. Ett betänkande om mänskliga rättigheter har debatterats liksom en ny svensk strategi för vår politik gentemot Afrika. Det är några av de delar som vi har jobbat med under mandatperioden.

Beträffande landfokuseringen har vi, när det gäller antalet länder som vi har bilaterala samarbeten med, gått från ca 70 till drygt 30 länder, och vårt engagemang i de länderna ökar.

Fattigdomsbekämpningen står i fokus, att minska den stora andel människor som lever i absolut fattigdom eller fattigdom. De fattigaste delarna i världen finns till största delen på den afrikanska kontinenten. Därför har också vårt fokus på Afrika stärkts. Vi har också fokuserat på några specifika ämnen och prioriterar särskilt de tre tematiska områdena demokrati och MR, klimat och miljö samt jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen.

Mycket har, som sagt, skett på biståndsområdet, men självklart är vi inte i hamn, utan vi måste hela tiden arbeta för att fortsätta att utveckla vår biståndspolitik.

På hemmaplan har vi, som sagt, gjort mycket, men Sverige är också pådrivande inom det internationella biståndssamarbetet, precis som Kent Härstedt påpekade i sitt anförande. Sverige är en stor biståndsgivare sett till det belopp som vi ger i förhållande till vår befolkning. Drygt 30 miljarder är dessutom en ansevärd summa, men av det globala biståndet utgör det givetvis en mindre del. Men om vi utöver vårt eget bistånd kan vara med och påverka och bidra till att effektivisera också det globala biståndet kan vi nå mycket goda resultat.

Bistånd räcker inte i sig självt för att skapa en hållbar utveckling. För att komma till rätta med de utmaningar som världen står inför räcker det inte med aldrig så mycket traditionellt bistånd. Incitamenten för att nå

utveckling heter demokrati, frihet och inte minst marknadsekonomi. Biståndet bör fungera som ett smörjmedel för att skapa förutsättningar för denna utveckling.

Fru talman! Jag tror att det framöver vore sunt att föra en diskussion om det mål om utbetalning som vi i dag följer och lever upp till. Det är ett mål som innebär att vi betalar ut 1 procent av vårt bni i bistånd enligt de kriterier som finns enligt OECD-Dac. Jag tycker inte att vi ska diskutera huruvida vi ska höja biståndet eller sänka biståndet. Jag tycker att vi ska ha den diskussionen för att skapa en mer effektiv och ansvarsfull biståndspolitik.

Vid somliga tillfällen finns det insatser där vi skulle kunna ta upp kampen mot fattigdomen, men eftersom pengarna finns på fel konton kan vi inte genomföra dessa insatser med hjälp av biståndsmedel. Jag är övertygad om att vi skulle bli mer effektiva och nå längre i vårt arbete om vi inte till punkt och pricka i alla lägen skulle vara helt beroende av att följa OECD-Dacs bedömningskriterier för vad som är tillåtet att räknas som bistånd.

Genom att omdefiniera det enprocentsmål vi i dag följer till ett utvecklingsmål skulle vi öppna möjligheten för Sverige att sätta sin egen agenda för biståndspolitik. Det skulle öka möjligheterna för riksdag och regering att friare kunna fatta beslut om hur vi på ett så effektivt sätt som möjligt ska använda de svenska skattebetalarnas pengar. I de allra flesta fall är jag helt övertygad om att de bedömningar som vi gör i Sveriges riksdag och som regeringen gör skulle ligga helt i linje med OECD-Dacs regler, men självklart skulle det finnas ett och annat område där vi kanske inte skulle komma till samma slutsatser.

Internationellt har vi kommit överens om ett mål för biståndet på 0,7 procent av bni utifrån det regelverk som OECD-Dac har satt upp. Det ska Sverige följa och leva upp till, och Sverige trycker också på internationellt för att även andra länder ska leva upp till målet. Den summa som däremot överstiger 0,7 procent skulle kunna innefatta sådana insatser som inte till punkt och pricka följer Dacreglerna.

Jag är övertygad om att ett utvecklingsmål i stället för ett utbetalningsmål skulle göra det svenska biståndet mer effektivt och leda till större förbättringar för de människor som bor i de områden där vi gör våra biståndsinsatser.

Vi vet att vårt lands ekonomi förändras. Ibland går det upp, och ibland går det ned. Om biståndsmålet då är knutet till en procentsats förändras summan från år till år. Givetvis är det svårare att hantera en situation där pengarna minskar, men även när summan ökar snabbt utan att man långt i förväg kan planera blir det svårare att göra en långsiktig planering med stabilitet. En mer långsiktig strategi skulle kunna innebära att det samlade svenska biståndet ibland landar en bra bit över 1 procent av bni och ibland något under. Vi slipper därmed riskera att behöva avstå viktiga insatser som vi vill göra men som vi inte kan bara för att de inte uppfyller Dacs kriterier.

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp några exempel som i dag inte kan räknas in i biståndet men som är viktiga.

Enligt min uppfattning bör humanitär minröjning helst genomföras av professionella minröjare, inte av civila. Men med dagens regler kvalificerar sig inte professionell minröjning utförd av soldater som bistånd.

Det skulle också vara bra om vi kunde stödja utbildning och kompetenshöjning i internationellt polissamarbete och mänskliga rättigheter. Vidare skulle vi upprätthålla en beredskapspool av svenska poliser för att på så sätt stärka förutsättningarna för en snabbare rekrytering av svenska poliser till internationella civila krishanteringsinsatser. Men det får inte heller enligt Dacs kriterier räknas till bistånd.

Vi satsar stort på kampen mot hiv/aids, andra smittsamma sjukdomar och epidemier. Vi vet att läkemedelsforskningen har en viktig roll att spela för att komma till rätta med detta. Men att investera i svensk forskning om smittsamma sjukdomar som främst drabbar världens fattiga kvalificerar sig inte heller som bistånd.

En fråga som har debatterats mycket, och som har tagits upp i talarstolen tidigare i dag, är demokratiarbetet i Ryssland. Där skulle vi kunna göra fler insatser för demokrati. Jag tycker att det är rimligt att Sverige ska kunna bedriva biståndsarbete för att säkra demokratiska krafter även i länder som inte godkänns som biståndsmottagare enligt OECD-Dac. I dagsläget är väl Ryssland kanske det allra tydligaste exemplet.

Vi ska klimatsäkra biståndet. Det verkar finnas ett brett stöd även hos oppositionen. Klimatförändringar och miljöpåverkan är en av de största utmaningarna som världen står inför. Problemen drabbar utvecklingsländer allra hårdast eftersom de har små resurser att förebygga och möta klimat- och miljörelaterade hot.

Det ska heller aldrig råda något tvivel om att vi står på de människors sida som kämpar för demokrati och frihet. Världens diktatorer ska frukta svenskt bistånd. Biståndet borde redan för länge sedan ha varit villkorat med respekt för medborgerliga och politiska rättigheter.

Vi ska också bli världsmästare på att skydda och främja kvinnors rättigheter och möjligheter. Vi har inte råd att undanta hälften av jordens befolkning i utvecklingssamarbetet. Att stärka kvinnors roll, delaktighet och rättigheter i utvecklingsländerna är därför en nödvändighet för att nå framgång. Det handlar om delaktighet i arbetslivet och i politiken. Det handlar om att stärka kvinnors rätt till sin kropp, vilket självklart är en grundförutsättning ur ett MR- och demokratiperspektiv. Det är också grundläggande för att vända utvecklingen med hiv/aids.

Här sker också stora satsningar, inte minst inom SRHR-området, det vill säga området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Krig och konflikter och därmed bristen på fred och säkerhet är ett av de största hoten mot att minska fattigdomen. Vi bör därför stärka biståndets förmåga att vara ett komplement till de militära insatser vi gör för fredsbevarande, fredsbyggande och återuppbyggande.

Fru talman! Med hjälp av tydligare prioritering, fokusering och starkare resultatstyrning har vi lagt grunden för ett bistånd som kan göra verklig nytta där det verkligen behövs. Det ska vara ett bistånd som har bättre möjligheter att förbättra situationen för de allra fattigaste och mest utsatta i världen. Därmed kan vi också vara stolta när vi inför de svenska skattebetalarna kan berätta att deras skattepengar används på ett effektivt och ansvarsfullt sätt och gör nytta för dem som allra mest behöver det.

Nu arbetar vi vidare, och snart ska vi i utskottet behandla ytterligare en skrivelse om demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet. Vi förstärker då vår profil och vårt fokus på frågorna ytterligare.

Anf. 15 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är synd att en gammal biståndsminister och biståndsvän som Alf Svensson behövde lyssna på detta anförande. En så tydlig attack på svensk biståndspolitik har vi väl sällan hört från riksdagens talarstol.

Det här var en utveckling av det vi kunde läsa på DN Debatt den 27 november när Nya moderaterna skulle presentera sin nya biståndspolitik där den tydligaste signalen skulle vara att svenskt bistånd ska minska. Enprocentsmålet ska ersättas av ett 0,7-procentsgolv, vilket skulle öppna för en minskning med 10 miljarder kronor redan nästa år i biståndet. Det kallar Christian Holm för ansvarsfullt.

Nya moderaterna vill med sin nya biståndspolitik att mer av biståndet ska gå till helt andra saker än bistånd. Regelverken är uppenbarligen för strikta. Vi ska ha en mer flexibel användning av medlen, trots att den moderatledda regeringen har tagit 8 miljarder kronor från biståndet under sin tid vid makten och använt till helt andra saker än bistånd. Nu ska man öppna för att det ska gå till militära insatser, till forskning i Sverige och så vidare.

Allt det här är viktigt. Vänsterpartiet är vän av flera av de militära insatser vi gör i världen i dag. Vi är vänner av svensk forskning. Men jag kan påminna Christian Holm om att det finns fler utgiftsområden än biståndet. Vi kan finansiera internationella insatser och forskning också på en massa andra sätt.

Att man ska kringgå reglerna säljer Christian Holm in som att det skulle öka kvaliteten. Man häpnar på många sätt.

Sammantaget är det här Nya moderaternas nya biståndspolitik. Vi ska ge mindre bistånd, och mer bistånd ska gå till helt andra saker än fattigdomsbekämpning i världen. Den självklara frågan till Christian Holm är: Vad är det som egentligen är nytt med Nya moderaternas nya biståndspolitik? För mig är det samma gamla moderata skåpmat som vi har hört talas om så många gånger förut.

Anf. 16 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Det verkar som om Hans Linde inte riktigt hörde vad jag sade. Jag sade inte att vi skulle sänka det svenska biståndet. Jag sade att vi med 0,7 procent skulle följa det som är OECD-Dacs kriterier men att vi med det som är över 0,7, i de fall vi tycker att det gynnar de svenska insatser vi gör, även skulle kunna göra insatser utöver detta – däribland exempelvis demokratiinsatser i Ryssland och många sådana delar.

Jag kan inte riktigt följa den röda tråden i Hans Lindes tal. Det är klart att det alltid finns pengar på andra utgiftsområden. Men vi har ett budgettak. Det har vi i alliansen, inte bara Moderaterna utan även Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna, valt att följa, medan de tre oppositionspartierna i olika mått har valt att spräcka detta utgiftstak.

Anf. 17 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Min stora fråga till Christian Holm, vad det är som är nytt med de nya moderaternas biståndspolitik, fick jag inget svar på. Det kanske inte är så lätt, för den är förvillande lik de gamla moderaternas gamla biståndspolitik.

Den gamla biståndspolitiken, som man nu ska hotta upp på olika sätt, beskrivs och motiveras med ganska innehållslös retorik om kvalitet. Vi ska vara ansvarsfulla i världen. Det brukar låta så från Moderaterna. Man motiverar egentligen alla sina försämringar på biståndsområdet med höjd kvalitet. Man sänker biståndet och kallar det kvalitet. Man urholkar biståndet och kallar det kvalitet. Man bedriver hetskampanjer mot frivilligorganisationerna och kallar det kvalitet. Kvalitet har plötsligt blivit synonymt med att man kan göra nästan precis vad som helst med svenskt bistånd.

Frågan kvarstår: Vad är det som är nytt med de nya moderaternas nya biståndspolitik? Jag kan inte se det.

Det är också intressant att Christian Holm säger att vi måste vara mer flexibla. Vi måste kunna använda våra pengar på andra sätt. Som jag sade i mitt anförande tidigare går 59 procent av Österrikes biståndsbudget till helt andra saker än bistånd. Av Frankrikes biståndsbudget går 50 procent till andra saker än bistånd. Av Italiens biståndsbudget går 44 procent till helt andra saker än bistånd. Är det för lite? Borde de öka på? Borde mindre av den österrikiska biståndsbudgeten gå till bistånd och en högre andel av den budgeten läggas på helt andra saker? Man öppnar här för många fler kryphål i det internationella regelverket.

Någonstans säger också Christian Holm: Nej, vi ska inte sänka biståndet. Det är väl de facto det man pratar om när man går från ett enprocentsmål till ett 0,7-procentsmål. Det finns ju en skillnad däremellan. Den skillnaden är 10 miljarder kronor. Om jag får återknyta till min inledning måste man fråga sig: 10 miljarder mindre till fattigdomsbekämpning i världen, 10 miljarder mindre till bistånd, hur ser det till att fler av världens hungriga får mat i magen? Hur bidrar det till att fler av de barn som skulle dö i dag i stället får vakna upp till morgondagen? Hur ser det neddragna biståndet till att fler kvinnor får tillgång till en säker och legal abort?

Anf. 18 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Det är just det som Hans Linde påpekar. Det nya är att vi vill att våra satsningar i större utsträckning ska kunna förstärkas på olika sätt. Om vi har 0,7 som gräns har vi, återigen Hans, inte sagt att vi ska dra ned utan att vi ska möjliggöra användning som enligt OECD-Dac inte räknas som bistånd. Vi ska göra insatser som kanske stärker de övriga insatser som vi gör. Minröjning i Afghanistan kan vara ett sådant exempel. Det kan underlätta för utveckling i landet men också stärka övriga svenska insatser.

Sedan är det lite intressant att höra när Hans Linde raljerar över att biståndet också används till exempelvis flyktingmottagning och skuldavskrivningar. Under ganska många år satt Hans Lindes parti tillsammans med Socialdemokraterna och stöttade en socialdemokratisk regering. Även på den tiden räknade man på samma sätt.

Anf. 19 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Fru talman! Först hoppas jag naturligtvis att Christian Holm kommer med ett meddelande till oss om var biståndsministern är i dag. Detta är den årliga biståndspolitiska debatten. Ett antal olika utspel har gjorts under året, och i dag finns möjligheten för Sveriges riksdag att föra en

debatt om biståndsministrernas politik och utspel. Men i dag är hon inte här. Var är biståndsministern, Christian Holm?

Christian Holms utbyte med Hans Linde var väldigt talande. Vi vill lägga ett golv på 0,7 procent och sedan använda 0,3 till andra ändamål. Vi kan ju titta i protokollet efteråt där Christian Holm säger: som gynnar de svenska intressena.

Är det det som svenskt bistånd är till för? Är det det som solidariteten med världens utsatta människor och kampen för mänskliga rättigheter handlar om, att vi ska ge pengar till svensk forskning och annat?

Varför ska vi öppna regelverken för en vidare tolkning? Varför ska Sverige som enda land i Europa kämpa för att öppna regelverken inom OECD för en vidare tolkning, i ett sammanhang där det just nu pågår en process i Sveriges biståndspolitik där vi stramar upp och fokuserar på färre länder och där vi går igenom en process där vi ska fokusera på färre temaområden. Jag förstår inte. Det är helt motsägelsefullt att vi samtidigt ska öppna regelverket för vidare tolkningar som vi kan använda på ännu fler områden.

Hur hänger detta ihop, Christian Holm? Hur vill ni ha det? Har ni en politik och resten av alliansen en annan politik, både vad gäller enprocentsmålet och inriktningen på svensk politik när det gäller biståndet? Det är mycket märkligt, får jag säga. Hur vill ni ha det?

Anf. 20 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! När Kent Härstedt talar om biståndsministern låter det ungefär som när jag och mina kolleger under förra mandatperioden undrade: Var är statsministern?

Det är faktiskt så att biståndsministern har haft en oerhört hög närvaro här i kammaren under de gångna två åren. I dag har hon privata skäl för att inte vara här. Men som du ser är representanter för alla borgerliga partier här. Jag tror och hoppas att vi ska kunna svara på frågorna. Vi driver nämligen samma politik som vår regering.

Vår politik ska gynna de svenska intressena, sade Kent Härstedt. Gynna de övriga svenska insatser vi gör så att vi får större effekt av dem var vad jag menade. Skulle det dessutom leda till att svenska intressen skulle gynnas är väl inte det negativt, men det är inte det som är den främsta prioriteringen.

Varför ska vi då vidga tolkningen? Det var det jag sade, just för att det finns insatser i dag som vi vill göra men som vi inte kan göra i och med att de inte är klassade som bistånd. Då kan Kent Härstedt säga att vi ska ta pengar någon annanstans ifrån. Men på något sätt är det alltid så att pengar är en begränsad resurs. Med ganska lite av våra biståndsmedel skulle vi kunna göra enorma insatser i de här länderna.

Anf. 21 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Fru talman! Tack för det, Christian Holm! Vi önskar ständigt från riksdagen närvaro av ministrar. Det hoppas jag att vi under alla majoriteter alltid ska kämpa för. Det är här i kammaren som debatten ska föras, oavsett vilken regering som sitter. Oavsett vilka ministrar eller statsministrar som saknas vill vi ha hit dem. Den linjen har jag drivit förut och kommer att driva fortsatt. Jag hoppas också att ni driver på era kolleger i

regeringen och påtalar att de ska vara närvarande i kammaren när deras ärende debatteras. Där hoppas jag att vi håller en gemensam linje.

Det finns inte för mycket biståndsmedel i världen. Det finns inte för mycket pengar till humanitära ändamål.

Det är fullt möjligt att använda resurser till minröjning. Redan när jag jobbade hos biståndsminister Pierre Schori var jag ute och besökte fältprojekt med minröjning, bland annat i Kambodja och Laos. Jag tror att det var bombröjning i det ena landet och minröjning i det andra som drevs av Norsk folkebevegelse, bland annat stött av svenska och norska biståndsmedel.

Minröjning är inte något totalt nytt. Problemet handlar om att pengar skulle kunna föras över till militära ändamål. Där säger vi blankt nej.

I dag ges 10–15 gånger mer pengar till militära ändamål än till humanitära ändamål i världen. Det är inte en förstärkning på det området som behövs utan snarare en ökad fokusering.

Christian Holm säger också att vi ska bli världsmästare på att skydda kvinnor. Men varför drar man då ned resurser till stöd för kvinnor i världen? Vi hörde Hans Linde tidigare nämna flera av de organ som kämpar för att skydda kvinnors rättigheter och utveckla kvinnors rättigheter i världen. Den nuvarande regeringen har dragit ned stödet till de FN-organen.

Jag skulle vilja ha ett besked om hur detta ska komma till. Det handlar inte bara om fina ord. Man måste visa vägen.

Anf. 22 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Det är klart att vi från vår sida också jobbar hårt för att alla ministrar i så stor utsträckning som möjligt ska vara på plats under våra debatter. Vi kan konstatera att vi åtminstone har lyckats mycket bättre den här mandatperioden än under tidigare mandatperioder. Det har inte vi själva undersökt. Det har andra gjort.

Det kan gå att göra minröjning med biståndsmedel. Men då får det inte vara militärer som utför det. Jag tycker att det kan vara rimligt om de nu är de bäst lämpade att man använder militärer till det. Det är inte vägen dit som är viktigast utan det resultat som vi når. Om vi når samma resultat som vi vill uppnå oavsett vem som kör själva minröjaren tycker inte jag att det har en stor betydelse.

Det är ett stort fokus på kvinnors roll. Någon organisation som arbetar med de här frågorna kan få ett sänkt stöd medan någon annan kan få ett ökat. Kent tog upp två organisationer som har fått ett något reducerat stöd. Men det finns andra områden där vi kan göra enorma insatser.

Det finns inga jätteskillnader. Det ser man om man läser vårt utskottsbetänkande. De stora skillnaderna i utskottsbetänkandet ligger egentligen inte mellan alliansen och Socialdemokraterna, utan dem ser man när man börjar läsa reservationerna och ser att Socialdemokraterna tycker en sak, Vänsterpartiet en helt annan och Miljöpartiet en tredje. Det är intressant.

När det gäller de rödgröna kanske det blir den allra största röran på det utrikespolitiska området. Här har vi en tydlig borgerlig linje till skillnad mot en splittrad linje från de tre olika oppositionspartierna.

Anf. 23 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att hälsa Christian Holm att vi säkerligen kommer överens också på det här området i den nuvarande oppositionen och kanske framtida regeringen.

Jag ställde en fråga tidigare till alla allianspartierna. Jag har inte fått något svar på den av Christian Holm. Det handlar om rimligheten att biståndet ska betala en tredjedel av hela migrationsområdet. Ska de fattigaste människorna i världen betala för att vi låser in människor i förvar här, upp till ett år, kanske ännu mer? Det är människor som i många fall till och med har rätt att bo här, till exempel för att de är gifta med en svensk medborgare.

Är detta rimligt? En tredjedel av hela migrationsbudgeten betalas med biståndsmedel.

Christian talade om att vi måste berätta för skattebetalarna vad pengarna används till. Ja, berätta för skattebetalarna att ni tar 2 miljarder av biståndet till att betala flyktingmottagning, till att betala att vi låser in människor i förvar i Sverige! Det är människor som inte har begått några brott. Jag tror inte att skattebetalarna tycker att det är en bra lösning. Jag skulle vilja ha ett svar från Christian Holm på den frågan.

Jag har också en del synpunkter på hur lättvindigt man ser på de internationella regelverken. Det är precis som om de är ett hinder i stället för en hjälp. De internationella regelverken har vi för att alla ska leva upp till samma standarder. Om vi vill göra något utöver de internationella regelverken kan vi göra det.

I Sverige har vi förutom 0,7-procentsmålet, som är det internationella målet, ett enprocentsmål. Det står vi fast vid. Allt utöver det bör vi naturligtvis lägga utanför. Varför är de internationella regelverken så oviktiga?

Anf. 24 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Jag har inte sagt att de internationella regelverken är oviktiga, men jag tror att man bör kunna utveckla även dem och vår hållning till dem.

När det gäller huruvida en tredjedel av migrationskostnaderna är rimligt är det enligt de internationella regelverk som Bodil Ceballos tar upp. Det är en öppning som finns i dem. Den nuvarande regeringen räknar på samma sätt som tidigare regeringsunderlag där man hade stöd av Miljöpartiet.

Det finns mycket som kan göras bättre när det gäller migrationsdelen. Kanske ska vi framför allt se till att vi inte skapar en situation där man ser på migration bara som en kostnad. Det handlar också om att se alla de stora möjligheter som finns med migrationen. Det känns härligt att den borgerliga alliansen och Miljöpartiet ofta är ganska eniga.

Anf. 25 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Fru talman! Jag vill återkomma till de internationella regelverken. Häromdagen antogs tilläggsprotokollet till de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Det var ett enigt beslut, men att det över huvud taget har kommit så långt att det blev ett tilläggsprotokoll är inte något som den svenska regeringen har stött. Snarare har den motarbetat detta.

När det gäller UNHCR och flyktingmottagande går vi i täten för att skicka tillbaka människor till Afghanistan och Irak. Vi håller på att förlora det goda rykte som Sverige har i andra länder. Det är ni moderater som är i täten för de departement som har med de internationella relationerna att göra. Därför har ni ett stort ansvar.

Man kommer från olika organisationer och pratar med mig om olika frågor. Signalerna är att de inte förstår vad det är som händer. De förstår inte vad det har tagit åt Sverige som alltid har stått upp för solidaritet, som har varit främst i ledet och nu helt plötsligt inte är det. Vi motarbetar saker. Det handlar till exempel om klusterbomber. Det är väldigt mycket där vi nu inte är i täten längre. Det är beklagligt, tycker jag.

Jag vill uppmana Christian Holm att inför nästa års budget när det gäller migrationsfrågorna vara uppmärksam på hur mycket pengar som tas från flyktingmottagande. Vi har inte tagit tillbaka allting, men vi ifrågasätter storleken på det här. Vi vet att det är tillåtet enligt Dacreglerna. Vi tycker inte att det är bra. Vi tycker att vi borde ta bort det helt och hållet.

Vi har gått med på det under vår tid som samarbetsparti till Socialdemokraterna, men vi tycker inte att det är bra. Vi tycker att det helst skulle vara utanför budgeten.

Anf. 26 CHRISTIAN HOLM (m) replik:

Fru talman! Miljöpartiet tycker inte att det är bra, men man har ändå inte tagit bort det. Vi tycker att det kan vara rimligt att i det fallet följa de internationella regelverk som finns och göra avskrivningarna på det sättet.

Vi ska ha en god migrationspolitik och ett bra omhändertagande av de människor som av olika skäl behöver ta sig hit. Vi arbetar mycket med att utveckla en politik som inte alltid har fungerat.

Alliansregeringen lägger ett stort fokus när det gäller de mänskliga rättigheterna på de demokratiska och politiska rättigheterna som är universella och grundläggande.

Där viker vi oss inte. Det är oerhört viktigt. Det finns också andra delar som är viktiga, men detta är grunden och kärnan i politiken.

Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (c):

Fru talman! Vi befinner oss i en stämning som inte bara präglas av att Lucia tågar här och där. Många av oss märker av den finansiella kris som drabbat vårt land och övriga världen. Många av oss märker också av den klimatkris som drabbat inte bara oss utan även den övriga världen.

Båda dessa kriser finns i fokus för mycket av det internationella arbetet just nu, också inom ramen för EU.

Fru talman! Från Centerpartiets sida handlar det verkligen om att investera i framtiden och se möjligheterna i krisen. Att se möjligheterna handlar om att se människor, för människor gör skillnad. Att se möjligheter handlar om att våga se möjligheter också på miljö- och klimatområdet – inte bara problem.

Sverige måste jobba på det området nationellt, men också internationellt. EU är ett aktivt redskap som vi ska bruka. Vi ska också vara tydliga med att gå den multilaterala vägen. Det är en väg som är framgångsrik om vi vill bygga och forma en hållbar värld – en hållbar värld

inte bara ekonomiskt utan också socialt, på klimatområdet och miljömässigt.

Därför har vi från Sveriges sida under det gångna året fattat beslut om en förnyelse på PGU:s grunder, politik för global utveckling. Det handlar verkligen om global utveckling och om att försöka arbeta utifrån våra förutsättningar för att göra det bästa möjliga av detta.

Vi har sagt att vi i biståndsdelen ska jobba fokuserat – fokuserat på länder, fokuserat på områden. Vi ska anstränga oss för att det ska vara effektivt för vår skull, för våra skattebetalares skull men också för mottagarnas skull. Det handlar naturligtvis om att ha regelverk som fungerar, som gör att det också kan vara effektivt från mottagarsidan. Framför allt ska det göra skillnad så att vi når de resultat som vi önskar och verkligen når en politik för global utveckling.

Det är självklart för oss, och jag ser en samlad riksdag bakom den prioritering som regeringen har gjort. Det handlar om att satsa på områden som miljö och klimat, demokrati och mänskliga rättigheter, kvinnors och flickors möjligheter när det gäller jämställdhet, genderperspektiv, rätten till sin egen kropp, att klara hiv/aids och sådana utmaningar.

När jag läser oppositionens förslag noterar jag att man i många stycken delar dessa prioriteringar. Som oppositionen brukar göra vill man lägga till lite mer i olika utsträckning, men man är ändå ofta i samma härad som regeringen och vi har prioriterat.

Fru talman! Bistånd löser de facto inte fattigdomsproblemet. Det är andra saker som måste till. Men bistånd kan vara och måste vara en viktig del för att göra det möjligt. Det kan vara den droppe som urholkar stenen. På det sättet bidrar det till att bekämpa fattigdomen och nå de mål som vi har varit överens om, nämligen att halvera fattigdomen till 2015 och att klara de uppgifter som vi gemensamt har enats om.

Biståndet är alltså vårt stöd för att stärka utvecklingskraften hos fattiga människor. I den budget som vi kommer att ta ställning till och som vi pratar om just nu handlar det om 30,1 miljarder, eller 1 procent av vår bruttonationalinkomst. Utskottet har konstaterat att vi står samlade bakom denna nivå, 1 procent av bni. Det kommer så småningom att vara en samlad riksdag som fattar beslut om att anslå 1 procent av bni.

Regeringen står bakom detta, och vi från Centerpartiet gör det självklart också.

Därmed har vi tagit steget vidare över 0,7-procentsnivån som FN har lagt fast. Det är fem länder som har gjort det och som klarade det åtminstone 2007. Sverige var ett av dem då. Sverige är ett av dem nu och ska så vara i framtiden.

Det är viktigt. Vi arbetar med det gemensamma regelverket för att skapa effektivitet i biståndet, för att skapa ett multilateralt arbete för att på det sättet säkra att vi klarar de gemensamma målen från givares och mottagares sida.

Vi ska agera offensivt för att visa att bistånd kan göra skillnad, att det kan bidra till utveckling, demokrati, miljö- och klimatförbättringar, till att bekämpa hiv/aids och göra skillnad för kvinnor och flickor runt om i världen.

Vi ska också, under EU:s ordförandeskap, ta vara på möjligheterna att ta ledartröjan. Det finns ett tydligt beslut från EU-länderna att nå 0,56

procent av bni 2010 och 0,7 procent av bni 2015. Det är klart att mer måste till.

Fru talman! Den samlade oppositionen ställer sig bakom några reservationer. Vi som tycker att det är spännande att se vad som sägs i dessa reservationer blir lite förvånade. Efter att ha hört Kent Härstedt tala om hur offensivt vår biståndsminister, Gunilla Carlsson, agerar på den internationella arenan, hur han har läst protokoll och läst vad som har sagts blir man lite häpen över att se att den första reservationen från den samlade oppositionen handlar om att Sverige måste göra mer offensivt på den internationella nivån.

Vad skiljer det från utskottets hållning? Vad skiljer det från den hållning som regeringen har? Det är bilden av att oppositionen alltid vill göra lite mer, men det fanns inte något mer konkret.

Den andra reservationen som jag vill lyfta upp är reservation 4.

Den rör de enskilda organisationerna, och det som har varit en stor del av debatten under det gångna året, nämligen Riksrevisionens granskning av hur Sida har ordnat sitt regelverk när det gäller stödet till enskilda organisationer.

Det har varit mycket debatt om den utredningen. Låt mig säga att utskottet har varit i stort samlat bakom betydelsen av att bistånd också går via enskilda organisationer. Enskilda organisationer kan göra en väldig skillnad. De är snabbfotade, har nära till människor och kan på det sättet vara en viktig kraft i att utveckla det civila samhället som i många stycken är grunden för att klara demokrati och utveckling av mänskliga rättigheter.

Att från den diskussionen hamna i en reservation där vi från riksdagen skulle börja peka finger åt Riksrevisionen är främmande för mig. Den här kammaren har givit åt Riksrevisionen ett mycket tydligt självständigt mandat. Vi som riksdagsledamöter är också beroende av att ha en riksrevision som vågar säga saker även om vi inte gillar vad den säger. Att den samlade oppositionen då väljer att i sin reservation mer eller mindre rikta en bredsida mot Riksrevisionen tycker jag, herr talman, blir något märkligt.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 28 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att ställa samma fråga till Kerstin Lundgren som jag tidigare ställde till Christian Holm. Jag ställde den också i mitt anförande men fick inget svar i Kerstin Lundgrens anförande. Är det rimligt att vi tar 2 miljarder till att betala en tredjedel av hela migrationsområdets kostnader? Är det rimligt att de fattigaste i världen ska betala för att vi ska hålla hederliga människor inlåsta i kanske ett år eller mer? Är det rimligt, eller kommer du som företrädare för Centerpartiet att försöka ändra på den fördelningen så att vi inte hamnar på den orimliga nivå som vi ser i dag?

Jag tyckte mig höra att regeringspartierna, precis som jag sade, inte är överens när det gäller 1-procentsmålet. Centerpartiet står fast vid detta, och det var alltså ett utspel bara från Moderaterna och inte från regeringen som sådan att målet ska sänkas till 0,7 procent.

Det jag allra mest vill fråga Centerpartiet är dock varför man lägger klimatbiståndet inom ram och inte utanför ram, när Kyotoprotokollet

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

tydligt säger att det ska ligga utanför ram och när också UNDP menar att pengarna behövs utöver redan utlovat bistånd. Vi vet ju att inte alla länder betalar ut ens det bistånd som de har utlovat. Därför skulle jag vilja veta hur Centerpartiet tänker i den frågan. Ni är ju så att säga regeringens gröna alibi.

Anf. 29 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Låt mig konstatera att jag inte känner mig som något alibi för vare sig det ena eller det andra. Det beskriver måhända hur Bodil Ceballos upplever det rödgröna samarbetet, men låt det då stå för det.

Jag förstod att frågan skulle komma eftersom det hade varit så tydligt. Jag tycker å andra sidan att det blir lite märkligt, herr talman, när Bodil Ceballos upprepar en fråga om huruvida jag skulle tycka att detta är rätt när jag redan har yrkat bifall till utskottets förslag. Där är ju svaret.

Jag konstaterar också att det inte finns någon samlad opposition i den här delen heller, så det blir en spännande diskussion att föra för Bodil Ceballos. Vi har stått bakom det här förslaget från vår sida.

Sedan måste jag säga, herr talman – också som kommande från en kommun som tar emot rätt många flyktingar – att det känns märkligt när Bodil Ceballos säger att vårt flyktingmottagande handlar om att stänga in människor bakom lås och bom under ett år. Så vill inte jag beskriva flyktingmottagandet, och så ser det inte ut hos oss i Södertälje. Nog är det jobbigt och kämpigt för många, herr talman, men inte är det bakom lås och bom. Det tycker jag också blir märkligt.

Sedan kan jag bara konstatera att det finns ett spännande förhandlingsutrymme för Bodil Ceballos när hon ska få ihop sina 4 miljarder extra. Det ska bli spännande att se när den samlade oppositionen visar var man står i den här delen. Då kan vi kanske få en lite mer spännande debatt. Här finns det nämligen varken tak eller golv, herr talman, utan här är det bara för oppositionen i form av Miljöpartiet att lägga på mer.

Anf. 30 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att vi måste se till hela budgeten när vi diskuterar våra budgetområden. När jag tittar på budgetområde 7 och budgetområde 8, som jag också ansvarar för, ser jag en klar och tydlig koppling. Vi tar 2 miljarder, och jag ser att budgetområde 8 har knappt 6 miljarder sammanlagt.

Jag tittar också på vad som finns i det här budgetområdet. Vad kostar olika saker? Då kan jag konstatera att 2 miljarder är mer än en tredjedel av hela budgetområdet. Migrationsverkets verksamhet kostar 2 miljarder, lite drygt, och där ingår väldigt mycket annat som inte är flyktingrelaterat.

Det skulle vara väldigt intressant att se i vilken mån dessa 2 miljarder uppfyller Dacreglerna. I vilken mån uppfyller de här miljarderna de kriterier som där ställs upp? Jag undrar om de faktiskt stämmer med regelverket. Det kan jag naturligtvis försöka ta reda på.

Jag tror säkert att vi kan komma överens i den här frågan inom oppositionen. Jag har inga frågetecken kring det. Det handlar om hur man lägger fast en budget. Debet och kredit måste gå ihop. Vi har lagt extra medel utanför eftersom vi inte har flyttat om innanför – förutom Östeu-

ropasamarbetet, för det ligger inom samma budgetområde. Men det är svårt att följa den statliga budgeten; så är det.

Jag vill fråga om en sak till, och det gäller millenniemålen. Jag har inte hört någon av er två som hittills har talat nämna millenniemålen. Var kommer de in i bilden?

Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Jag tar det sista först. Jag tyckte att jag sade att vi skulle leva upp till de åtaganden som vi kommit överens om internationellt, att halvera fattigdomen och så vidare. Även om jag inte använde ordet, herr talman, berörde jag alltså de facto millenniemålen.

Sedan gällde det miljösatserna. Från vår sida har vi länge kämpat för att få en tydlighet på miljö- och klimatområdet i biståndet. Vi har under vår oppositionstid länge förordat miljömiljarder på biståndssidan för att verkligen kunna visa ledaransvar även här. Vi tycker att det är rimligt att avsätta en del, och det är en viktig del av vår 1-procentsinsats. Skulle andra länder göra detsamma vore vi väldigt glada. Vi uppmanar gärna till efterföljd i den här delen för att stärka miljöinsatserna i biståndet. Det är nämligen viktigt. Som UNDP sade till oss: Om vi inte klarar den här delen kommer vi inte att kunna göra skillnad när det gäller övrigt bistånd. Därför är detta lite grann av bas för många av de andra områdena.

Bodil Ceballos talar om att man ska se på hela budgetområdet. Jag delar den uppfattningen. Det handlar om politik för global utveckling, och det är naturligtvis viktigt att vi i en politik för global utveckling har en öppenhet för människor från andra länder. Det är därför vi är öppna för arbetskraftsinvandring, men det är också därför vi ska ha en generös och human flyktningpolitik. Det är viktigt. Vi vet dessutom att det får betydelse för utvecklingen i andra länder, för vårt solidaritetsarbete och för att tillföra resurser vid sidan om biståndet till andra länder. Remitteringarna är också en viktig väg till utveckling i andra länder.

Anf. 32 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra Kerstin Lundgrens utfall mot oppositionen här. Men kanske måste vi ändå skilja på stort och smått. Vi må vara oense om hur vi på olika sätt ska arbeta för en skärpning av regelverken kring bistånd och hur biståndsmedel får användas. Detta kan jag som socialdemokrat ha stor respekt för. Det är en inriktning som jag principiellt kan sympatisera med: att ta strid för att mer pengar ska gå till världens utsatta människor och mindre pengar ska gå till andra ändamål.

Som socialdemokrat kan jag ha respekt och sympati för att de tar den striden. Men där går en tydlig skiljelinje mellan vår sida och er sida. Vi tre är helt ense om att vi ska kämpa för att försvara enprocentsmålet. Vi tre är helt ense om att vi ska säga blankt nej till att öppna regelverken för att pengarna ska användas till militära ändamål till exempel.

Vi är överens om stora principiella frågor som ni inte är överens om. Det är väl inte oviktigt att landets biståndsminister i en debattartikel skriver att hon vill slopa enprocentsmålet när de tre övriga partierna i alliansen säger rakt motsatta saker. Det är väl en mycket större fråga.

Jag är helt övertygad om att vi tre oppositionspartier kan komma överens om de områden som nu skiljer oss åt. Men de är mycket mindre

än de avgrundsskillnader som finns vad gäller enprocentsmålet, att öppna regelverket och vad gäller urgröpning av svensk biståndspolitik.

Anf. 33 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Det må vi väl se när ni har samlat er till en gemensam oppositionsbudget, Kent Härstedt. Från den tidpunkten har vi möjlighet att diskutera hur den ser ut och vad ni är ense om. Jag konstaterar att det är en rätt stor skillnad mellan de 4,2 miljarder som Miljöpartiet vill satsa och de 115 miljoner som Socialdemokraterna vill satsa. Det är en rätt stor nivåskillnad. Jag har inte heller hört er svara på frågor från Bodil Ceballos vilken nivå ni från den socialdemokratiska sidan tycker är rätt vad gäller avskrivningarna gällande till exempel flyktingar. Vi får väl se var man landar med den typen av frågor.

Jag konstaterar med glädje, herr talman, att oavsett vad oppositionen säger och oavsett vad som har hörts under debatten kommer vi i nästa vecka att fatta ett beslut som innebär att enprocentsmålet ligger fast. Det är regeringens politik. Det är så regeringen har presenterat sin politik. Det är den politik som utskottet samlat ställt sig bakom, och det är den politik som vi står för.

Anf. 34 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Kerstin Lundgren behöver inte vara orolig. Vi har lyckats komma överens tolv år med tolv års budgetar på raken. Ni har vacklat er igenom två år. Jag tror att ni kommer att bli mer och mer nervösa ju närmare nästa val vi kommer. Opinionssiffrorna flåsar er i nacken. Mäniskor tycker inte om den politik ni driver.

Vad gäller spräckligheten och kluvenheten i era budskap i grundläggande frågor inom svensk biståndspolitik måste funderingar bland svenska folket växa, hos dem som har ett engagemang för de här frågorna. Vi har en biståndsminister som går ut med partisekreteraren och säger: Vi moderater ska kämpa för att ta bort enprocentsmålet. Vad säger Centerpartiet om det? Vill ni ta bort enprocentsmålet? Vad säger Centerpartiet? Vill ni öppna regelverket för militära insatser? Vad tycker Centerpartiet om att alltmer pengar går till andra saker än fattigdomsbekämpning?

De frågorna kan väl enkelt besvaras här och nu med ja eller nej, tre ja eller tre nej eller vilken blandning som helst som passar Kerstin Lundgren. Men de beskedet är mycket viktigare än att hänga upp sig på ett par reservationer, som förvisso berör upp till 4 miljarder kronor, men vi pratar om mångdubbelt mer pengar. Här talar vi om tiotals miljarder som skiljer er åt, om det inte blir ett enhetligt svar från majoriteten, som snart kommer att vara i opposition.

Anf. 35 KERSTIN LUNDGREN (c) replik:

Herr talman! Visst är det ändå lite spännande. Jag har studerat hur det såg ut under de år då Kent Härstedts med flera partier regerade landet. Var det 1 procent av bni som man levde upp till? Det var väl precis så där att man kravlade sig och försökte.

Vi har än en gång från regeringens och alliansens sida lagt fram en budget med 1 procent av bni i bistånd. Det tycker jag är mer talande än politiken under de tolv år som Socialdemokraterna tillsammans med

Miljöpartiet och Vänsterpartiet försökte kräva sig igenom men inte nådde ändå fram förrän precis inför slutspurt. Då var det som sagt någon annan som fick ta över och rädda det. Nog talar den bilden. Än en gång har alliansregeringen nått enprocentsmålet, såsom skedde tidigare när Alf Svensson var ansvarig. Historien visar mycket tydligt vad som gäller.

Från vår sida handlar det om att arbeta för att de multilaterala systemen ska kunna fungera, för att vi ska få effektiva och bra regelverk som kan gälla för oss. Viktigt är också att fler kommer med. Om vi är några som står för Dacsystemet och väldigt många andra står vid sidan om riskerar det en urholkning av Dacsystemet. Därför är det viktigt att vi från svensk sida och från EU:s sida jobbar för att utveckla och hävda Dacsystemet och regelverket i utvecklingsarbetet.

Anf. 36 BIRGITTA OHLSSON (fp):

Herr talman! Jag yrkar inledningsvis bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet.

I skuggan av västvärldens finanskris, varsel inom den svenska industrin och våra egna nationella tragedier med medmänniskor som förlorar hoppet, grannar som blir arbetslösa och osäkerheten som växer sig stark får vi inte vända resten av världen ryggen.

Jag syftar på den miljard individer som ofta går till sängs hungriga. Jag syftar på de 800 miljoner flickor, pojkar, kvinnor och män som aldrig fått lära sig läsa, räkna och skriva. Jag syftar på de dryga tre miljarder som lever i diktatoriska länder vars despoter förvägrar dem rätten att tycka, tänka och tro fritt. Jag tänker på de hundratals zimbabwiska barn som kommer att dö i kolera nu veckan inför julen. Jag tänker på de tusentals kongolesiska kvinnor som kommer att våldtas innan året är slut, eller för all del de miljoner barn i utvecklingsländer som nästa år, 2009, kommer att dö i barnsjukdomar vi utrotade i västvärlden för flera decennier sedan.

I dessa tuffare tider hos oss i den rika delen av världen är den globala solidariteten i dag den 12 december viktigare än någonsin. Det är ytterst viktigt att vi sätter millenniemålen i fokus och att vi ser till att den globala solidariteten går vidare oavsett om det gäller att krossa världsfattigdomen, prioritera HBT-personers rättigheter eller kvinnors rätt till fria, lagliga och säkra aborter.

Som liberal är jag alltid noggrann med att betona att bistånd aldrig kan krossa världsfattigdomen. Det är frihandel, avskaffade handelshinder och starkare ekonomiskt samarbete som är och förblir den viktigaste nyckeln för att skapa en värld utan fattigdom och hunger. Men ett generöst, värderingsstyrt och resultatriktat bistånd är också en oumbärlig komponent och ett effektivt smörjmedel för att främja demokrati, jämställdhet, marknadsekonomi, rättsstat, respekt för privat ägande, miljöhänsyn och mänskliga rättigheter.

Som liberal är jag mycket stolt över alliansens demokratiskrivelse från augusti i år som är en av de största framgångarna hittills. Men det är bara början på ett ännu starkare fokus på just frihet från förtryck.

Men allt detta kräver, som vi vet, penningen. Därför är det centralt att alliansregeringen håller fast vid enprocentsmålet för att internationell solidaritet inte ska bli någon budgetregulator.

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

Det samlade biståndet från de europeiska länderna minskar. Det visar nya siffror från OECD, det ekonomiska samarbetsorganet för ett stort antal stater i Europa och Nordamerika. OECD:s statistik visar att det europeiska biståndet i år minskar från 0,43 till 0,40 procent av bni. Man skriver: Enligt OECD har det internationella biståndet sedan 2004 endast ökat med hälften av vad som krävs för att uppnå FN:s millenniemål. Det genomsnittliga biståndet från länderna i Dac ligger på 0,45 procent av bni.

Även om det svenska biståndet på intet sätt är perfekt – vi behöver fokusera mer på demokrati, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi, effektivitet med mera – tillhör vi toppländerna på biståndsfronten. Det får vi aldrig glömma i denna kammare när vi tvistar om olika satsningar.

Alla noterade kanske i veckan att i rapporten från den Washingtonbaserade amerikanska tankesmedjan Center for Global Developments Commitment to Development Index stod det att läsa att svenskt bistånd är bäst i världen både i kvantitet, i förhållande till landets storlek, och i kvalitet.

Jag tycker att vi kan vara lite stolta en dag som denna och sträcka på ryggen för att svenska skattebetalares pengar gör att miljoner barn världen över får gå i skolan varje dag, att miljoner barn i utvecklingsländer vaccinerar, att tusentals demokratiaktivister världen över ges stöd i kampen för att krossa sina diktatoriska ledare.

Men bra kan förstås bli bättre, och det är många nya frågeställningar som reses under utvecklingens gång. Jag tror att vi alla bör reflektera mer över vad vi ska prioritera i nya projekt i biståndet, nya utmaningar.

Vi ser världen över fundamentalismens framväxt och en ökande religiös dogmatism i många utvecklingsländer. Hur hanterar vi en islamisering i Centralasien, där starka biståndsgivare inte predikar mänskliga rättigheter utan snarare medeltida ideal?

Vi ser hur diktatorländer som Saudiarabien och Kina får ett allt större utrymme som biståndsgivare utan några krav alls vad gäller goda mänskliga fri- och rättigheter.

Hur kan vi formulera ett vassare demokratistöd till frihetsaktivister världen över så att människor också i exil kan involveras mer effektivt? Det är en fullkomlig skandal, tycker jag personligen, att många duktiga, kompetenta frihetskämpar som kommer hit som immigranter och flyktingar inte involveras i arbetet med att stödja deras gamla hemländer att komma på fötter igen vad gäller demokrati och upplysning.

Vi vet alla att politik är kompromissandets konst, och när vissa partier i denna kammare fäster allt fokus i debatten på volym och andra bara betonar effektivitet, tror inte vi liberaler att debatten behöver vara så förenklad. Det behöver inte vara någon motsättning. Vi behöver inte mindre bistånd. Tvärtom behöver vi mer bistånd och bättre bistånd med fokus på volym, kvalitet och kvantitet.

Sedan alliansregeringen tog över 2006 har biståndsbudgeten ökat med 5,7 miljarder eller över 20 procent. Det bör vi också ha i åtanke när vi diskuterar siffror och procentsatser.

Jag instämmer i delar av oppositionens kritik. Man kan absolut ha synpunkter på detaljer i biståndsbudgeten. Det kan jag hålla med om, och det ska man vara ärlig med i debatten. Vi är fyra partier, och vi måste

kompromissa på olika fält. Men man får aldrig glömma helhetssynen, för det är ändå den som till syvende och sist är det allra viktigaste.

Avräkningarna från biståndsramen för exempelvis skuldavskrivningar blev i år negativa med 215 miljoner, det vill säga att 215 miljoner tillfördes biståndsramen. Det var många av oss i alliansen som kämpade internt för att få ned dem.

Vi kan också konstatera att Socialdemokraterna uppnådde 1 procent av bruttonationalindex ett av tolv år vid makten, och det var precis när den borgerliga regeringen tillträdde efter valet hösten 2006. Alliansregeringen, däremot, har uppnått enprocentsmålet hela tiden. Under den tid som Alf Svensson var biståndsminister 1991–1994 låg vi till och med över 1 procent vid ett par tillfällen, men också nu har vi nått upp till enprocentsmålet. Det tycker jag att man ska ha med sig i diskussionen, inte minst Socialdemokraterna som slår sig för bröstet.

Bortsett från själva budgetdelen vill jag betona några aspekter som ligger mig som liberal extra varmt om hjärtat, och det är förstås utökade satsningar på demokratisering och mänskliga rättigheter. Detta år tillför vi 100 nya, friska miljoner till detta fält, och det kommer också att fortsätta. Vi i Folkpartiet vill speciellt betona just yttrandefriheten, pressfriheten och det fria ordets makt. Vi har inte än nått fram till att få våra allianskamrater med oss om en yttrandefrihetsmiljard, men det är något som vi i varje förhandling enträget fortsätter att lyfta fram.

I genomsnitt uppnådde de socialdemokratiska regeringarna under sina tolv år vid makten 0,8 procent av bni i snitt per år – 0,8 procent, lyssna! – till skillnad mot oss som konsekvent har nått upp till 1 procent. Då kan man undra vad dessa skillnader är för pengar. Jo, skillnaden mellan 0,8 procent och 1 procent under tolv års tid är hela 41 miljarder kronor. Den fattiga delen av världen gick alltså miste om 41 miljarder kronor för att Socialdemokraterna och deras samarbetsvänner inte förmådde att leva upp till den nivån. Socialdemokraterna kanske borde notera bjälken i det egna ögat innan de påtalar grandet i andra individers ögon.

Herr talman! En av våra kära kolleger i utrikesutskottet, nämligen Lars Lindén, gör sin tror jag sista insats i denna kammare direkt efter mig. Jag tror att vi alla, oavsett om vi står till höger, vänster eller i mitten på den politiska kartan, har uppskattat Lars engagemang i utrikesutskottet, inte minst i dessa frågor om internationell solidaritet och bistånd.

Han brukar skämtsamt kallas för Mr Fair Trade i och med sitt engagemang för rättvisemärkt kaffe i riksdagens kafé är Lars förtjänst. Att vi har rättvisemärkt kaffe i riksdagens kafé är Lars förtjänst. Att vi har en butik i riksdagen som säljer rättvisemärkta produkter som hjälper fattiga kvinnor och män världen över att komma ur fattigdomen är också Lars förtjänst. Jag hoppas att vi alla kan ta på oss ett stort ansvar att fortsätta driva de frågorna när han nu väljer att lämna riksdagen vid årsskiftet.

Anf. 37 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Den sista delen av Birgitta Ohlssons anförande med de värmande och berömmande orden om Lars Lindén får jag understryka att jag fullständigt ställer mig bakom.

Birgitta Ohlsson har gjort sig känd både här i riksdagen och utanför som en av jämställdhetens förespråkare när det gäller biståndet. I just retoriken om behovet och vikten av jämställdhetsarbete i biståndet tror

jag att jag och Birgitta Ohlsson väldigt ofta har låtit väldigt lika och varit eniga. Men sedan finns det också en praktisk verklighet när retoriken ska omsättas i en konkret budget, och där finns det betydligt större skillnader.

Jag skulle vilja ställa konkreta frågor om några av de satsningar eller brist på satsningar i den borgerliga budgeten när det gäller jämställdhetsarbete.

I år har den borgerliga regeringen, inklusive Folkpartiet, dragit ned stödet till Unifem, FN:s kvinnofond, från 26 till 22 miljoner kronor. Unifem är det FN-organ som arbetar med kvinnors deltagande i demokratiska parlamentariska processer, det organ som lyfter fram kvinnors mänskliga rättigheter.

Den borgerliga regeringen, inklusive Folkpartiet, har dragit ned stödet till UNFPA från 405 till 400 miljoner, trots att UNFPA är det organ som i dag arbetar och står upp för frågan om sexualupplysning, preventivmedel, SRHR-frågor. Det är frågor som vi vet i dag är under starkt tryck från det som Birgitta Ohlsson kallar religiös dogmatism, men kanske inte främst från den muslimska världen utan snarare från den religiösa dogmatism som vi i dag ser dominerar i Washington.

Jag skulle vilja veta varför den borgerliga regeringen, inklusive Folkpartiet, har genomfört de tydliga neddragningarna för de här FN-organen som spelar en så stor och avgörande roll just när det gäller arbetet för kvinnors rättigheter i världen och jämställdhet. Jag förväntar mig trots allt ett svar från Birgitta Ohlsson på frågan. Vi fick ju höra tidigare från Christian Holm hur eniga ni fyra partier är, så jag förutsätter att ni även på den här punkten är så oerhört eniga. Så, Birgitta Ohlsson, varför har ni valt att dra ned på stödet till både Unifem och UNFPA?

Anf. 38 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Det ska jag svara på. Först och främst har regeringen valt tre huvudprioriteringar vad gäller biståndet. Den första är demokrati, den andra är miljö och den tredje är kvinnors rättigheter.

Som FN-systemet är uppbyggt i dag är det inte bara Unifem eller UNFPA som jobbar med just kvinnors rättigheter. Jag vidhåller att de bägge två gör ett otroligt starkt arbete. Jag besökte Unifem senast för en månad sedan och diskuterade deras arbete för att stötta kvinnliga parlamentariker i världen.

När det gäller just dessa två organisationer handlar det om en annan aspekt som har varit ganska viktig. Vi vet i dag att det genomförs ett väldigt starkt reformarbete inom FN-institutionerna, där FN:s utvecklingsorgan UNDP har kommit allra längst. De har sett till att effektivisera, de jobbar mot korruption och de jobbar för transparens allra mest. De ses i dag som en förebild. Också Inga-Britt Ahlenius, vår högsta svenska på plats, har jobbat väldigt mycket med att fokusera på det.

Det som regeringen bland annat har lyft fram när det gäller både Unifem och UNFPA handlar mycket om att se till att de också går igenom ett slags reformeringsarbete. Det handlar inte om att ifrågasätta verksamheten eller att prioritera ned kvinnors rättigheter.

En annan organisation som också stöder kvinnors rätt till sexuell och reproduktiv hälsa, International Planned Parenthood Federation, får fortfarande starkt stöd av regeringen.

Att lägga ideologiska värderingar i detta och påstå att kvinnors rättigheter skulle vara nedtonade i den borgerliga alliansregeringen håller inte riktigt. Det handlar mer om strukturen på dessa organ.

Det som vi däremot tycker är viktigt, och som också Unifem bland annat betonar, är att jämställdhetsfrågor, feminism, maktstrukturer och annat inte ska vara förbehållna bara två FN-organ inom systemet. Jämställdhetsarbetet måste genomsyra all form av verksamhet. Det måste också skjutas över på andra. Jag vet att både biståndsministern och den svenska FN-delegationen är mycket tydliga med att lyfta fram det i arbetet.

Det handlar alltså inte så mycket om ideologiska värderingar utan mer om att man vill se att de ska reformera innan man kan utöka stödet igen.

Anf. 39 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Jag förstår av Birgitta Ohlssons svar att även Folkpartiet har ställt sig bakom att regeringen har gjort dessa tydliga och kraftiga neddragningar till både Unifem och UNFPA. För Unifem handlar det om en neddragning med 15 procent av det svenska bidraget, trots att vi vet att det är det FN-organ som har den operativa rollen ute i fält runt om i världen när det gäller kvinnors rättigheter.

Birgitta Ohlsson säger att detta inte är en ideologisk fråga utan mer en taktisk fråga om hur man ska pusha fram reformer. Jag skulle önska att det var så. Men det går en tydlig skiljelinje mellan den svenska regeringen och våra nordiska grannländers. Den rödgröna regeringen i Norge till exempel har valt att kraftigt öka sitt stöd till UNFPA och Unifem. Där gör man i grunden en helt annan bedömning än Birgitta Ohlsson. Jag undrar vad som gör att man i Oslo och i Stockholm gör så olika bedömningar. Kan det manne bero på regeringarnas olika politiska färg?

Neddragningen är oerhört olycklig. När George Bush tillträdde var ett av hans första beslut att dra tillbaka hela det amerikanska stödet till UNFPA. Det var ett resultat och en tydlig signal av den religiösa dogmatismen i USA, den kristna högern, som krävde att stödet skulle dras tillbaka.

Sverige valde då tillsammans med en lång rad fattiga utvecklingsländer att svara med att öka stödet till UNFPA. För många länder i Afrika, Asien och Latinamerika handlade det om att man ökade med ett par hundra dollar eller så, men man gjorde det för att man ville markera att kvinnors rättigheter och jämställdhet är viktigt.

Därför handlar inte denna fråga bara om miljoner fram och tillbaka. Den handlar om vilka signaler vi skickar ut till världssamfundet. När nu Norge, Finland och Danmark beslutat att öka stödet till Unifem och UNFPA är det en tydlig signal till världssamfundet att man väljer att prioritera dessa frågor. Vad blir signalen från Sverige när man väljer att minska stödet till dessa viktiga FN-organ? Det skulle jag vilja veta av Birgitta Ohlsson. Vad är det för signal ni skickar ut till världens utvecklingsländer när ni väljer att göra dessa neddragningar?

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

Anf. 40 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Om Hans Linde hade en tes om att den borgerliga regeringen drar ned på stöd till kvinnors rättigheter och sexuella och reproduktiva hälsa på fält efter fält från bilaterala landsprogram till olika internationella nätverk och organisationer skulle han kunna styrka det. Men detta ligger på ett annat plan.

Jag tror inte heller att biståndsminister Gunilla Carlsson skulle vara en av de främsta förespråkarna för kvinnors rätt till fri abort för att minska dödligheten och lyfta upp dessa ganska kontroversiella mänskliga rättigheter så ofta i sina tal om det inte låg henne och alliansregeringen varmt om hjärtat. Det är den svenska officiella hållningen. Diskuterar du, Hans Linde, med personer på Utrikesdepartementet vidhåller nog alla att det fortfarande är viktigt – även om man kan bli bättre på det.

Om alliansregeringen hade smittats av något slags ultrakonservativ George W Bush-hållning vad gäller *gag rule* och annat skulle det nog ha märkts över hela det politiska fältet. Det har det inte. Tvärtom lyfter man ofta upp sexualundervisning i u-länder och andra frågor på ett klart och tydligt sätt.

Vi får alla bevaka utvecklingen. Det är dock inte så att neddragningarna gör att Sverige blir ett av de länder som ger minst pengar på detta viktiga fält. Tvärtom är vi en av huvudmecenaterna som stärker och ger mycket pengar till detta. Det kan komma tillbaka, men det krävs grundstrukturreformer för att de ska kunna bli mer effektiva och kunna påverka resten av FN-systemet också.

Anf. 41 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att i alla fall sex partier i riksdagen står bakom enprocentsmålet – för jag utgår från att även Kristdemokraterna gör det sedan urminnes tider.

Jag vill ställa samma fråga till Birgitta Ohlsson som jag ställde till Christian Holm. Det gäller våra internationella åtaganden och de signaler som vi ibland får från olika organisationer om att Sverige inte alls håller samma standard som tidigare utan i vissa fall till och med motarbetar antagandet av tilläggsprotokollet till konventionen för de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna och går i bräsch för att skicka människor till Afghanistan, Irak och andra länder i krig. Vi håller på att försämra det goda rykte vi faktiskt har ute i världen sedan lång tid tillbaka. Detta är dock lite grann på väg att försvinna, vilket är mycket oroväckande. Jag skulle vilja veta vad Birgitta Ohlsson tycker om det.

Det gäller också Dacreglerna. Ska det vara möjligt att ha militära insatser också under det? Vi hade exempelvis klusterbomberna. Det är många olika frågor där Sverige har agerat i strid med vad som vore rimligt.

Det är bra att skuldavskrivningarna inte belastar biståndsbudgeten denna gång. Men jag hoppas att Folkpartiet tycker att flyktingmottagande också är en sådan post som egentligen borde ligga utanför avräkningarna. Jag undrar om Birgitta Ohlsson tänker driva det i nästa budgetrunda.

Anf. 42 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! Som jag nämnde i mitt anförande motsägs nedrackandet på svensk biståndspolitik och alla farhågor om att Sverige sänks i olika

ligor och inte alls har samma goda anseende som tidigare av att vi får rapporter där Sverige ständigt lyfts upp som det bästa eller ett av de bästa länderna.

Jag citerade tidigare den Washingtonbaserade tankesmedjan Center for Global Developments rapport som kom i veckan. Den är mycket internationellt erkänd. Sverige och Holland tillsammans blev de länder som ansågs vara bäst utifrån kvantitet i förhållande till landets storlek och kvalitet. Sverige lever alltså upp till detta.

Det är ingen hemlighet i Sveriges riksdag att sex av sju partier är för enprocentsmålet. Det beslutades 1969 då Miljöpartiet ännu inte fanns. Det har alltså funnits länge.

Det är inte heller någon hemlighet att liberaler alltid har varit tidiga. Det var ingen slump att det var en kanadensisk liberal utrikesminister som inför FN föreslog ett 0,7-procentsmål vad gäller biståndet. Vi har alltså en fast och solid hållning där.

Det är heller inte konstigt att vi har diskussioner i denna fråga inom alliansen för att ett parti har en annan åsikt. Tills den dag då denna politik ändras, vilket jag inte tror kommer att hända, få ni ändå se på det som vi levererar. Där är budskapet klart och tydligt att man ska leva upp till enprocentsmålet.

Både Vänsterpartiet och Miljöpartiet är partier av starkt idealistisk karaktär. Ni blir nog varse när ni ska samarbeta med Socialdemokraterna att det här kan bli ett problem eftersom Socialdemokraterna under tolv års tid hade i snitt 0,8 procent i bistånd, avräknade flyktingkostnader, hade skuldavskrivningar på bistånd och gjorde många saker som ni kritiserar oss för. Det kanske inte alltid är så att det egna partiet till punkt och pricka får igenom alla saker som man skulle ha velat om man varit ensam vid makten.

Anf. 43 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag säger inte att vi får dåligt rykte på grund av att vi minskar biståndet eller så. Jag vet att vi är en av de största givarna. Det jag menar är att vi får dåligt rykte av andra skäl – som till exempel när vi motarbetar antagandet av olika internationella regelverk i stället för att gå i bräsch för dem. Där håller vi på att försämra vårt rykte ute i världen. Det hoppas jag att ni allianspartier försöker förhindra. Ni är ju fyra.

Jag är medveten om att vi också kommer att kompromissa. Det är självklart att man måste kompromissa om man ska samarbeta. Det är uppenbart för alla parter.

Ni ville dock inte kompromissa om skuldavskrivningarna, till exempel. Ni har lyckats få bort det från avräkningarna, i alla fall det här året. Kommer ni att göra något även när det gäller flyktingmottagandet? 2 miljarder är en mycket större andel än vad vi sett tidigare. Förra året var det i och för sig 2,5 miljarder. Jag undrar om dessa miljarder är i enlighet med Dacs regelverk. Jag tror inte att det kan vara så mycket som vi enligt Dacs regelverk faktiskt har rätt att dra av. Jag skulle vilja att man utreder detta ordentligt innan nästa budget kommer. Om inte ni gör det får väl vi göra det själva.

Jag skulle alltså vilja veta följande: Tycker Folkpartiet att det är helt okej att dra dessa 2 miljarder till flyktingmottagande, eller skulle ni vilja förändra även det?

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

Anf. 44 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik:

Herr talman! När det gäller Dacs kriterier för vad man får räkna som bistånd eller inte finns det helt klara linjer. Det tycker jag personligen som liberal. Vi ska vara glasklara med att militära insatser *inte* ska finansieras med biståndsmedel över huvud taget. Där går en klar och tydlig linje.

Det var tidigare en diskussion om minröjning. När det gäller minröjning är det en poäng att separera den från militära insatser. Jag har själv varit med och tittat på minröjningsprojekt, bland annat i Somalia. Det är en poäng att det är civila som gör detta, så att de inte kan bli attackerade på samma sätt utan att de har en frihet. Det är förvisso ofta militärutbildade personer som har denna kunskap. Men att de är civila i sin roll gör att det kan bli mer effektivt och mer stabilt.

Hur man skiljer mellan militära insatser och bistånd är glasklart för oss. När vi senast hade en biståndsdebatt i juni stod det väldigt klart och tydligt att alliansregeringen inte avser att förändra detta.

När det gäller annan finansiering som har tagits upp här tycker vi folkpartister att det är rimligt att lägga exempelvis klimataspekter på biståndet. Där skiljer vi oss från er. Vi tycker att det är rimligt att man lägger ambassadkostnader på biståndet till u-länder om det finns en tydlig koppling till detta.

När det gäller flyktingdelen är det accepterat via OECD:s Dacregler. Det kanske är en något för stor del som ligger där just nu. Men i princip är det inte vår huvudpoäng att ta bort det helt. Men man kanske skulle kunna minska detta och bena upp det hela.

Det förs en diskussion internationellt när det gäller att man använder biståndspengar till flyktingprojekt på plats, ibland via UNHCR, och om det ska vara bistånd eller inte. Ja, det tycker vi eftersom det klart och tydligt är kopplat till biståndssfären.

När det gäller just flyktingpolitiken går kanske inte alltid de stora skillnaderna i svensk politik mellan höger och vänster, utan det kanske oftare är så att de två största partierna har en samsyn och hållning än vad vi andra har.

Jag får önska er lycka till i eventuella kommande förhandlingar och diskussioner om vad som ska vara bistånd och inte.

Anf. 45 LARS LINDÉN (kd):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till samtliga av utskottets förslag till beslut.

Detta anförande blir, som sagt, mitt sista som ledamot i utrikesutskottet. Jag har alltså beslutat mig för att lämna riksdagen efter årsskiftet. Jag ska senare berätta varför.

Jag får väl efter att allianstroget ha yrkat bifall till samtliga utskottets förslag i detta betänkande ändå nyttja tillfället att säga vad vi kristdemokrater och jag själv har för reflexioner på detta betänkande och svenskt internationellt bistånd.

Herr talman! När det gäller etisk handel, som jag har intresserat mig extra för under dessa år, är det uppmuntrande att folkrörelserna Rättvisemärkt och Rättvis Handel utvecklas. Försäljningen globalt har växt med över 40 procent per år under de senaste åren. I Sverige ökade den

med 165 procent förra året. I år ser ökningen ut att fortsätta med rejäla kliv.

År 2004 såldes det globalt varor som räknas till rättvis handel för 8 miljarder kronor. Förra året hade det ökat till 27 miljarder kronor. Detta är exklusive hantverk, leksaker, smycken, kläder där statistiken tyvärr fortfarande är bristfällig.

Denna etiska handel gäller i huvudsak små odlare och hantverkare. Men vi ser nu även ett ökat intresse bland stora företag att få sina produkter rättvisemärkta.

När det multinationella företaget Nestlé, som inte har ett så gott renommé som etiskt starkt, för några år sedan ansökte om att få en av sina kaffesorter rättvisemärkt, vilket de fick, började fler och fler större företag att vakna, och nu står de på kö för att få varor certifierade.

Dessa varor säljs numera inte bara i de 4 000 världsbutikerna, utan framför allt i ca 110 000 varuhus och vanliga livsmedelsbutiker globalt sett. I Sverige säljs de i nästan alla livsmedelsbutiker, även om bredden på utbudet fortfarande är lite smalt i en del butiker.

Herr talman! De frivilliga nätverken för etisk handel bland storföretag CSR, Corporate Social Responsibility, och FN:s Global Compact når många fler fattiga arbetare än Rättvisemärkt och skapar stora förbättringar vad gäller etiken i näringslivet.

Många svenska företag är ledande i den utvecklingen. Det handlar om att stimulera företagen i dessa nätverk att agera mer etiskt. Dessa nätverk får fler och fler anslutna företag på sina medlemslistor, även om det svenska Globalt Ansvar, som finns på UD, är minimalt bemannat och borde förstärkas.

Vi i utrikesutskottets alliansgrupp hade ett uppmuntrande möte med handelsminister Ewa Björling i förrgår, då hon berättade om svenska företags större och större intresse för att etablera sig i Afrika. Handeln med Afrika är numera nästan lika stor som handeln med USA.

I dessa Afrikasatsningar ingår CSR-tänkandet i samband med etableringarna. Sjysta löner, reglerade arbetstider, bra arbetsmiljö och inget barnarbete är det som ska gälla. Även hiv/aids förebyggs för alla anställda, inklusive deras familjer, i flera av dessa CSR-företag för att de ska få en bättre framtid.

Detta är också, rent krasst sett, lönsamt. Man investerar mycket i utbildning för sina afrikanska medarbetare, och då vill man att de ska hålla sig friska och inte dö efter några år. Det är självklart.

De inhemska afrikanska företagen påverkas nu också av CSR-tänkandet och förstår att detta är en investering som lönar sig och som också garanterar att världens konsumenter inte ska vända dem ryggen på grund av dålig etik. Man börjar nu inse att det är en konkurrensfördel att sköta sig på etikområdet.

Snart ger svensk handelspolitik och CSR-tänkande bättre och mer varaktiga resultat för utvecklingen i fattiga länder än traditionellt bistånd.

Denna insikt om handelspolitikens potential var också, för första gången i svenskt bistånds historia, med som ett viktigt verktyg när vi formulerade en ny svensk biståndspolitik för två och ett halvt år sedan. Vi skrev då att handelns betydelse är viktig.

Utifrån detta bör vi ställa oss bakom den vädjan som afrikanska ambassadörer framförde i förrgår på ett seminarium arrangerat av utrikesut-

skottets Afrikagrupp. Ambassadörerna önskade att få se inte bara biståndsministern när det kommer afrikanska ministrar till Sverige utan även handelsministern. Det låter vettigt.

Vid handelsministerns möte med oss i alliansen berättade hon att det nu också är viktigt att implementera CSR-villkoren i svenska företag som etablerar sig i Irak, Kuwait, Saudiarabien med flera länder. Det är mycket uppmuntrande information.

Herr talman! Budgetstöd tas upp i detta betänkande. Alltför många miljarder har försvunnit under åren i svarta hål när vi stöttat svaga, odemokratiska och korrumperade regeringar på detta sätt utan tillräcklig insyn.

Nu fastslår vi fem grundläggande förutsättningar för budgetstöd, vilket torde lösa en stor del av de brister som tidigare har funnits. Det är en klar förbättring.

Herr talman! Vi har beslutat att halvera antalet länder som vi ska ge bistånd till. Detta är ett viktigt steg för att skapa förutsättningar för ett effektivare bistånd.

Att sänka enprocentsmålet till 0,7 procent, som vissa politiker tydligen kan tänka sig, gör inte biståndet effektivare. Snarare kan det hindra oss att göra kraftfulla insatser.

För att nå millenniemålen krävs det många fler miljarder än vi fastställt i detta betänkande, inte 10 miljarder färre.

Sverige blev för några veckor sedan rankat som världsetta i bistånd, vilket Birgitta Ohlsson nämnde, av den amerikanska tankesmedjan Center for Global Development. Den platsen ska vi behålla.

I en värld där över en miljard människor svälter och många miljoner barn dör av sjukdomar varje år, som enkelt kunde botas om det fanns mediciner, är det inte mindre biståndsmedel som är lösningen, tvärtom.

Herr talman! Det som jag har blivit mest besviken över under mina två och ett halvt år i utrikesutskottet är hur UD kommenterade Riksrevisionens rapport *Oegentligheter i bistånd*. UD var genast ute i medierna och förstärkte kritiken utan att invänta en rättvis utvärdering av rapporten. Frivilligorganisationerna kände sig kränkta. Detta kändes inte bra.

När den av Sida anlitade revisionsbyrån granskat Riksrevisionens revision visade det sig att Riksrevisionens kritik av frivilligorganisationernas arbete var mycket dåligt underbyggt. Inte ens 1 procent var felredovisat. Jag ser fortfarande detta som en förtalskampanj av Riksrevisionens ansvariga revisor riktad mot frivilligorganisationerna i Sverige. Visst ska vi ta emot kritik från Riksrevisionen och titta på det som de pekar på. Det fanns mycket att lära av den rapporten. Men den blev helt fel presenterad för svenska folket.

Det här är organisationer som oftast är föredömen när det gäller att få ut maximalt av de projektmedel de själva samlat in och de medel de fått av Sida. Det är organisationer som har levt och verkat med sin personal på gräsrotsnivå och verkligen arbetat tillsammans med folket i syd.

Jag gillar oppositionens kritiska beskrivning av Riksrevisionen i er motion. Ni får nöja er med att få muntligt beröm av mig.

Herr talman! Jag kommer att lämna riksdagen och i stället att ge tid åt styrelseuppdrag i Föreningen för Rättvisemärkt och i grossistföretaget The House of Fair Trade.

Dessutom ska jag, inte minst, se till att den nya butiken Fair Trade Shop, Stockholms första världsbutik för etisk handel, på Tegnérgatan i Stockholm, i högre grad ska medverka till att fler stockholmare, företag, myndigheter och organisationer i huvudstaden inser vikten av att handla etiskt.

Med hjälp av sångaren Bonos ord ska jag försöka få fler att förstå det han sade: "Shopping is politics. You vote every time you spend money." Att shoppa är politik, sade han. Du röstar varje gång du spenderar pengar. Det är inte bara val för en bättre värld vart fjärde år. Det valet sker varje dag i affären. Våra varukorgar i butiken är fyllda av människor från hela världen. Väljer vi exempelvis en banan eller ett paket kaffe som är rättvisemärkt så vet vi att den har producerats under etiskt bättre villkor än liknande varor utan märkning.

Ju fler konsumenter som gör det etiskt riktiga valet, desto fler producenter tar sig ur fattigdom och förnedring. Problemet i dag är inte bristen på rättvisemärkt produktion, utan bristen på konsumenter som väljer detta något dyrare alternativ. Det är inte rimligt att hundratals miljoner odlare i syd som odlar kaffe, te, kakao, ris, blommor, frukt med mera ska få så dåligt betalt av oss i nord att de får svälta och hindras att leva ett värdigt liv och av ekonomiska skäl hindras att skicka sina barn till skolan.

Det är inte rimligt att hundratals miljoner hantverkare av keramik, smycken, kläder, elektronik, skor, leksaker med mera ska svälta för att vi ska få billigare varor. Det är detta Rättvis Handel vill rätta till genom att ge stöd till att skapa växande småföretag som också hjälps ut på exportmarknaden.

Jag är glad för det stöd Föreningen för Rättvisemärkt har fått av den förra regeringen och av nuvarande regering genom Konsumentverket och Sida för opinionsbildning. Men det jag är missnöjd över är att vi inte med större belopp än detta fåtal miljoner har förstått att gå in med ytterligare pengar centralt i Fairtrade Labelling Organizations International, FLO, och The International Fair Trade Association, Ifat, för att de ska finna producenter till ett bredare sortiment av varor. Bistånds- och handelsministern borde bjuda in dem och få information om den utveckling som nu sker och om vad vi skulle kunna göra för att skynda på utvecklingen.

Alliansregeringen har tydligt sagt att handel ska vara ett av verktygen för att bland annat halvera fattigdomen i världen. Här finns nu ett verktygsfullt verktyg när det gäller småproducenter. I kombination med mikrokrediter kan det här skapa stora resultat.

Vi bör agera och nyttja detta verktyg. När ska biståndsministern genomföra detta? Vi kan konstatera att för storföretag är CSR och Global Compact redan i gång. Där blir det resultat. Men detta är viktigt även för småföretagarna. Rättvis Handel är ett verktyg som fler och fler svenskar har tillit till i dag, trots *Uppdrag granskning* och tankesmedjan Timbros ofta okunniga kritik.

Slutligen, herr talman, vill jag påpeka frivilligorganisationernas roll i biståndspolitik. De är inte minst några av de mest flitiga och nyttiga lobbyisterna i riksdagen, men det kanske är det som ibland irriterar UD? De är otvivelaktigt dessa som mest framgångsrikt ser till att biståndsviljan är hög i Sverige. Det måste vi inse. När UD nu talar om att eventuellt urholka informationsbidraget till dessa organisationer genom att låta fler

vara med och dela på det tidigare avsatta beloppen menar jag att vi gör ett misstag. Dessa organisationers nuvarande nivå på infobidraget behövs. I dessa organisationer föds och fostras också många av dagens biståndsarbetare och personal på UD och Sida.

Låt oss ta som exempel den lilla pingstkyrkan i Timrå med ca 150 medlemmar, där jag själv har varit medlem i många år. De skickade redan 1924 ut sin första biståndsarbetare, som var ute i över 50 år. Det var långt innan dess att Sida över huvud taget hade bildats. Till dags dato har ett tjugofemtal av medarbetarna i den lilla kyrkan varit ute i biståndsarbete. Många av dessa har varit i Afrika i 40–50 år – hela sitt vuxna liv. Just nu är tio personer med rötter i den lilla kyrkan ute i aktivt biståndsarbete. Tala om eldsjälar, som har skapat hopp i länder som saknat hopp i decennier!

Några av dessa människor med rötter i Timrå har varit med om att planera och bygga Panzisyjukhuset i Bukavu i nordöstra Kongo-Kinshasa med pengar från PMU och Sida. Många kongoleser i det här området har trott att Timrå är huvudstad i Sverige eftersom det var så många Timråbor där. Gunilla Carlsson besökte Panzisyjukhuset för några månader sedan och blev djupt imponerad.

Även från FN har man blivit imponerad. Överläkaren på Panzisyjukhuset kongolesen Denis Mukwege fick i onsdags FN:s pris för mänskliga rättigheter vid en ceremoni i FN:s generalförsamling. Det är ett prestigefyllt pris som tidigare har getts till bland andra Nelson Mandela, Martin Luther King och Jimmy Carter.

Eldsjäälarna i biståndsarbetet föds oftast i våra frivilligorganisationer. Det handlar om levande frivilligorganisationer som Röda Korset, PMU, Rädda Barnen, Diakonia, Svenska kyrkan, Erikshjälpen med flera. Dessa är garantin för ett fortsatt bra biståndsarbete i en trasig värld och garantin för att Sverige ska fortsätta att vara bäst i världen på bistånd.

Jag vill avsluta med att tacka för ett gott samarbete i två och ett halvt år i utrikesutskottet. Det har varit inspirerande att möta så många engagerade politiker från alla partier. Vi är oftast överens om vilken politik som är den bästa, vilket också har lett till att vi nu är världsbäst.

Jag vill tacka Birgitta och Hans för att ni berömde min insats. Den är väl egentligen ringa. Men det här med Fairtrade har varit viktigt, så om ni vill kalla mig Mr Fairtrade går det bra!

(Applåder)

Anf. 46 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Jag vill först säga att det inte råder någon tvekan om att Lars Lindén har varit den största förkämpan för Fairtrade. Han har med den äran under de här åren verkligen tagit varje tillfälle att lära, inspirera och även driva på oss andra när det gäller att ge större utrymme för de här frågorna.

Jag vill bjuda Lars på ett tillfälle att prata lite grann mer om detta. I den finansiella kris vi befinner oss i just nu finns det bekymmer, inte minst för näringslivet i utvecklingsländerna. Det är alltså inte bara en inbjudan till Lars utan också en allvarlig sak. Många av de små företagen i utvecklingsländerna är nu i den finansiella kris som vi märker så påtagligt i den utvecklade och rika världen. Det är ännu mycket svårare för dem att få det att gå runt.

Jag tänkte därför be Lars Lindén berätta lite grann för oss andra om hur de företag som sysslar med Rättvisemärkt, *Fairtrade* och annat klarar sig i dessa tider av finanskris. Riskvilligt kapital blir ofta mer närstyrt i kristider. Vi använder pengarna mer på hemmaplan – av naturliga skäl, får man säga.

Icke desto mindre blir det bekymmersamt. De signaler jag får utifrån fältet säger att många, många företag just nu är riktigt illa därnå i utvecklingsländerna på grund av den finansiella krisen. Och vi pratar inte om det här hemma i Sverige, och för all del inte i andra länder heller. Naturligtvis har vi, och med rätta, fokus på de arbetstillfällen och den kris vi har på hemmaplan.

Anf. 47 LARS LINDÉN (kd) replik:

Herr talman! Det är riktigt att det blir problem i ett sådant här läge. Men det blir ännu större problem för dem som inte har kommit in i rättvis handel. Man får väl se det så att det hade varit ännu större skada om de inte hade kommit med. Man jobbar nu mer och mer med mikrokrediter och rättvis handel. På så sätt kan man se till att finansiera en del rationalisering och förbättringar av deras produktion, produktionsteknik och så vidare. Det är många gånger där det brister.

Det ligger liksom i konceptet rättvis handel; man ska se till att de här företagen kan förbättra sin produktion och få den mer lönsam. Framför allt gäller det att konsumenterna i högre grad börjar fråga efter de här varorna. Det vi såg på tv nyligen visade en plantage där kanske bara 5 procent av produktionen såldes som rättvisemärkt. Men man hade kunnat sälja 100 procent om det hade funnits konsumenter. Därför är det så viktigt att vi i västvärlden verkligen får konsumenterna att förstå vikten av att välja rätt produkt.

Visserligen är det synd om dem som inte har rättvisemärkning. De kommer i ett sådant läge att slås ut helt, men tyvärr finns det överproduktion av vissa varor, exempelvis kaffe. I en marknadsekonomi måste en del försvinna, och det blir oftast de som inte satsat på en kvalitet som är bra också ur etisk synvinkel.

Anf. 48 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Så här i slutet av året brukar många i riksdagen vara vältaliga och säga sitt hjärtas mening. Vi tackar naturligtvis alldeles särskilt för berömmet till oppositionen. Jag tyckte dock att det var lite blygsamt att kommentarerna från regeringen hänvisades till UD. Dessvärre var det landets statsminister som samma dag som kritiken från Riksrevisionen kom var ute i medierna och sade: Det har jag misstänkt länge. Det var faktiskt första gången jag hörde statsminister Reinfeldt uttala sig om bistånd. Det gällde alltså missförhållanden i enskilda organisationer, vilket naturligtvis är djupt beklagligt.

Jag delar Lars Lindéns oro över informationsanslaget. Om det är något som behövs när vi har ett större bistånd så är det att vi återförankrar det och ger ett kvitto till svenska folket på att pengarna används på ett bra sätt. Då värjer man sig lite grann för missuppfattningar om hur biståndsmedlen används. Bilden av svenskt bistånd kan nu vara lite solkad på grund av den debatt som har varit, och vi har ett stort gemensamt ansvar att försöka återupprätta den bilden.

När det gäller renomméet för svenskt bistånd är det inte någon nyhet. Vi kan referera till 2005. Av en händelse råkade OECD berömma Sverige både för kvalitet och kvantitet. Det är alltså ingen nyhet att Sverige gör bra ifrån sig. Jag vill nog snarare säga att vi under de senaste åren bedrivit försvarsstrid för att svenskt bistånd och vårt renommé inte skulle försämrast.

Avslutningsvis vill jag å den samlade oppositionens vägnar tacka Lars Lindén för hans insatser. Vi har uppskattat dig. Vi kommer att sakna din röst. Du har varit en sann biståndsvän, och vi ser fram emot att möta dig i din nya roll och nya kapacitet. Varmt tack och lycka till!

Anf. 49 LARS LINDÉN (kd) replik:

Herr talman! Jag finns på Tegnérgatan så det blir nära att komma och hälsa på.

Infobidraget är viktigt. Det är ingen kritik mot Moderaterna, men jag tror att det är det parti som historiskt haft minst kontakt med folkrörelser. De övriga tre allianspartierna är mer folkrörelsenära. Det kan vara det som gör att man inte alltid förstår att infobidraget är viktigt, att folkrörelserna verkligen har resurser.

Låt mig nämna programmet *Världens barn* som går på tv varje år och samlar in pengar. Inte är det Sida och vi som står bakom det, utan det är folkrörelserna som får svenska folket att sitta framför tv:n två kvällar i rad och skänka miljontals kronor på några timmar. Folk får massor av information om biståndet, och man engagerar barn och äldre som går med bössor på stan och samlar in pengar. Utan det skulle biståndet i det här landet säkert vara under 0,7 procent, men nu tycker man att det är viktigt. Det är bra att vi kan fortsätta med det.

Anf. 50 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! I dag behandlar vi ett svenskt uppdrag som är en av Kristdemokraternas hjärtefrågor, internationellt bistånd.

Bistånd till fattiga människor handlar om solidaritet och syskonskap över gränser. Det handlar om att vi ska dela med oss av vårt överflöd för att i någon mån skapa en bättre värld.

Inte endast bistånd kan skapa välbstånd och framgång i världen. Det krävs frihet, öppenhet, demokrati, respekt för grundläggande mänskliga rättigheter och ett gott politiskt ledarskap. Det krävs också företagande och handel, vilket är oerhört viktigt, och en fungerande offentlig sektor för ekonomisk tillväxt och välfärdsutveckling.

Svenskt bistånd lindrar nöd, undanröjer fattigdom och bygger fungerande samhällsinstitutioner. Ett effektivt bistånd är alltså ett mycket viktigt komplement.

Herr talman! Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande budgetpropositionen för 2009, utgiftsområde 7. Den föreslagna biståndsramen för 2009 uppgår till över 30 miljarder kronor, vilket, som flera gånger nämnts, motsvarar 1 procent av beräknad bruttonationalinkomst. Det är för oss kristdemokrater ett viktigt krav att alliansregeringen håller fast vid enprocentsmålet.

Alliansregeringen håller på att reformera biståndet för att göra det ännu mer effektivt. Vi är angelägna om att svenskt bistånd ska bli det mest effektiva och bästa i världen. Det har skattebetalarna rätt att kräva av oss.

Den svenska biståndspolitik är en viktig del av vår utrikespolitik, och den måste vara fast förankrad i respekten för mänskliga rättigheter och ett okränkbart människovärde. Kristdemokraterna vill se att Sverige driver en mer värdegrundad utrikespolitik.

Som litet land är det nödvändigt för oss att vässa våra internationella verktyg. I tider av snabb globalisering och för att öka effektiviteten i våra internationella relationer anser Kristdemokraterna att vi ska ha en stark och bred utrikesförvaltning. Sverige behöver fler internationella kontaktpunkter för att effektivisera biståndsarbetet och utveckla svensk representationen för näringsliv och för svenskar i övrigt.

Herr talman! I kampen mot fattigdomen görs betydande framsteg, men fortfarande lever bedövande många människor i svält och armod. Vi vet att den rådande finanskrisen och den förestående klimatförändringen kommer att slå hårdast mot utvecklingsländerna och kasta ännu fler människor i djup fattigdom.

Man brukar beskriva fyra olika kategorier av fattigdom. För det första har vi ekonomisk fattigdom, då inkomsten inte räcker till utgifterna för de mest grundläggande behoven; det kan handla om att leva på mindre än en dollar per dag. För det andra har vi mänsklig fattigdom. Det innebär avsaknad av utbildning och en mycket låg medelålder. För det tredje talar man i skolböckerna om relativ fattigdom, vilket betyder att situationen är väsentligt fattigare än för större delen av den egna befolkningen. För det fjärde, slutligen, har vi social fattigdom, som kännetecknas av brist på eller ett obefintligt socialt sammanhang.

Herr talman! Då jag för några veckor sedan läste i Stockholmspressen att Nya moderaterna ansåg sig ha "kommit ut" i biståndspolitiskt hänseende blev jag mycket bekymrad över resultatet. Jag blev bekymrad över Moderaternas ståndpunkt att släppa fokus på enprocentsmålet och i stället lägga ett golv på 0,7 procent. Man erkände tidigare bristande engagemang i biståndets fattigdomsbekämpning men drog ändå slutsatsen att den fattigdomsrelaterade delen av biståndet ska reduceras.

Jag hade egentligen nu tänkt säga: Fru biståndsminister! Hon är inte närvarande i kammaren, men det kommer andra tillfällen att svara på frågorna. Jag vill fråga: För vilka av de kategorier fattiga som jag nyss räknade upp vill Moderaterna dra undan biståndet? Är det för de ekonomiskt fattiga, de som lider av mänsklig fattigdom, som saknar utbildning och har en mycket låg medelålder? Eller gäller det de relativt fattiga eller de i social fattigdom? Vilka är det som ska drabbas av ett annat fokus på biståndet?

Vi kristdemokrater kan av etiska skäl inte acceptera en sådan syn. Naturligtvis ska enprocentsmålet gälla också i framtiden. Det vore ingenting annat än genant och orimligt om ett materiellt välfärdsland som vårt inte ansåg sig ha råd att satsa 1 procent av bni för att hjälpa medmänniskor i nöd när vi själva lever i överflöd.

Herr talman! Vi behöver slå vakt om ett svenskt signum för vår biståndspolitik. Det ska vara en politik som fokuserar på de mest utsatta barnen och kvinnorna och på de hivsmittade.

Fattigdomen och svälten i världen är en moralisk katastrof som ändå kan åtgärdas. I dag finns all kunskap och teknik och alla resurser som behövs för att bekämpa fattigdomen. Då får inte viljan saknas. Den finns hos kristdemokratin!

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

Erfarenheterna efter kommunismens sammanbrott visar att samhällen utan etiska och moraliska drivkrafter inte förmår ge sina medborgare ett skydd mot de olika kategorierna av fattigdom som jag nämnde tidigare.

Kristdemokraterna vill se en värld med hållbar social och ekonomisk utveckling där människor enskilt eller i olika former av samverkan fritt kan äga och förvalta egendom och företag. Det ger människan trygghet och frihet och undantränger fattigdom.

Fattiga länder måste få sin chans till lika villkor. Därför bör våra länder avskriva de fattiga ländernas skulder och i ökad grad låta dem delta i världsekonomin på sina egna förutsättningar.

Herr talman! Låt mig avsluta med att slå fast att ett effektivt bistånd för oss också är en moralisk fråga. Pengarna får aldrig fastna i byråkrati och korruption utan måste verkligen nå de allra fattigaste. Det är så vi tar ansvar för ett generöst svenskt bistånd inför svenska skattebetalare. Svenska folket vill inte delta i samtidens största svek och se medmänskorskor leva i misär, lida och dö utan vatten, mat och mediciner.

Det är detta uppdrag vi i dag behandlar i kammaren och ger alliansregeringen i uppdrag att genomföra.

Herr talman! Härmed vill jag yrka bifall till utrikesutskottets betänkande nr 2.

Anf. 51 ALF SVENSSON (kd):

Herr talman! Det är inte utan att man kan erinra sig vad Strindberg skrev: "Allting går igen." Då tänker jag inte på ledamöterna utan på den sakpolitiska debatten. Debatten om var flyktingpengarna ska tas har många år på nacken. Den kommer säkert att föras framöver också. Det är bra att den förs.

En annan debatt har gällt hur biståndet ska kontrolleras. Jag vill nu när anslagen till Sadev ökar erinra om att det fanns ett sådant kontrollorgan som leddes av Ingemar Mundebo. Det fungerade alldeles utomordentligt. Men 1994 skulle det bort. Sedan kom det ett nytt, vilket var bra. Det går på något sätt lite i vågor. Det är nog så i flera debatter i flera utskott rent av.

Jag tycker att det är viktigt att få stryka under några få saker. Det har sagts så mycket värdefullt från andra håll, men det är några saker som jag har reflekterat över. Därför blev det tre å rad från kristdemokratiskt håll. Det är viktigt att stryka under det som flera har sagt, att nu när den ekonomiska krisen drar över världen ska vi hålla ihop. Vi behöver hålla ihop och inte fäktas så mycket över blockgränsen. Faktum är att vi i grund och botten är överens. På måndag fattar vi beslutet om 1 procent, som det har sagts här. Sedan får vi vänta med spökerna och se när de kommer.

Det är fascinerande att se hur fort den rika världen kan ta itu med de haverier som banker och andra institut har ställt till med. I ett nafs – ja, inte riktigt, men närapå – finns det miljarders miljarder. Den största moraliska kris som har ägt rum, den har ägt rum under många år. Då tar det en väldig tid att få fram pengar. Det här måste vara ett observandum att lyfta fram. Nu har jag inget emot att man snabbt tar sig an det som så många kallar samhällets blodomlopp, nämligen att de ekonomiska strukturererna ska fungera. Blodomlopp, ja. Här har många av er på ett utomordentligt sätt strukit under att människor dör. Blodomloppet i människan

får då inte chans att fungera alls, och människan är ändå viktigare än de ekonomiska strukturerna, även om de är viktiga för människan.

Här finns anledning att titta på oss i den rika världen, hur vi kan samla oss, hur energiska och duktiga vi kan vara i sådana här sammanhang då ekonomin havererar. Samtidigt talar statistiken som har nämnts flera gånger om hur människor hungrar, törstar och inte får medicinsk hjälp, hur man dukar under för att man inte har det mest elementära.

Herr talman! Jag skulle vilja stryka under att detta är vårt största moraliska svek. Jag vet att jag ofta förknippas med moral och gör det väldigt gärna, för det finns en moralisk dimension i allt. Men det här är det största moraliska sveket, vid sidan om alla andra skärmytslingar här i kammaren om moral av ett eller annat slag. Man läser namn som Kongo, Zimbabwe, Darfur och Burma – detta är förödande.

Jag skulle vilja säga några ord om enskilda organisationer, som Lars Lindén har varit inne på. Många har harangerat Lars för hans insatser. Där görs ofta mer än vad vi tar till oss och lyfter fram. För två dagar sedan träffade jag en NGO, en enskild organisation, som heter Hoppets stjärna. De finns i 15 länder ideellt. Nu var det Haiti som gällde. Nu köpte man getter, för de hade blivit av med sina getter där. Floden hade spolat i väg getter och höns. Nu kan man önska en svensk medborgare god jul genom att skänka en get som finns inköpt i Haiti. Det är fint. Varsågod! Man kan också köpa en höna om man inte vill satsa 500 kronor. Det finns många sådana exempel som vi inte får glömma när vi talar om enprocentsmålet.

En annan synpunkt som jag vill ha in i protokollet – och där hamnar den ju: Jag tycker att det är obegripligt att alliansregeringen inte ser till att avdragsrätt införs för ideella insatser. Nu kan vi åka hem och reparera våra mer eller mindre fashionabla, jag gissar ganska fashionabla, lägenheter och hus med ROT-avdrag. Men om man skulle göra en insats för dem som har ruckel, dem som inte har tak över huvudet, om någon skulle komma på denna solidariskt sinnade idé, då ska hon eller han lägga detta på inkomsten av tjänst och få det beskattat. Det innebär att om man satsar 1 miljon – jag tog det för att det skulle vara enkelt – kanske vederbörande ska skatta 70 procent, alltså 700 000. Så här kan vi inte ha det! Alliansregeringen och vi alla måste ta oss samman.

Nu vet jag att det är lite bråk om detta här och var mellan partierna. Men naturligtvis kan det inte vara något bråk om detta för de många som vill att man ska göra en insats för medmänniskor. Det behöver inte vara ROT-avdraget man ska fixera sig vid. Man kan göra en insats för att motverka hiv och aids, en verksamhet jag själv är involverad i, inte som någon stor penninggivare, men i något som heter Advisor Board.

Herr talman! Jag begärde ordet här för ett par dagar sedan, då man högtidlighöll eller i varje fall erinrade om – lite spetsigt sagt – FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. MR-frågorna ska lyftas fram. Vi kan det här ganska väl: ”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De har utrustats med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av gemenskap.” Det står inte att alla människor *borde* vara födda fria. Det står att de *är* födda fria.

Det finns en risk att vi talar om MR och demokratisering som något väldigt ytligt och teoretiskt. Det krävs mer än så.

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

Man kan ställa sig frågan: Är det någon rationell klarsyn som garanterar denna insikt att alla människor är födda fria? Är staten garanterad för att det uppfattas så?

Enligt mitt sätt att se, och jag vill också gärna ha det till protokollet, är det ett metafysiskt resonemang som vi inte vågar fundera över. Det är ett metafysiskt resonemang involverat i FN:s MR-dokument. Det skulle vara av mycket stort värde om vi i någon rapport vågar fråga efter MR-frågornas rötter.

Det finns risk att vi inte ser allvaret bakom uttrycket MR om vi inte relaterar det bättre till idéhistoriken och bättre än att enbart exklusivt omnämna franska revolutionen och USA:s konstitution. Jag tycker att man ska våga nämna Jerusalem, Aten och Rom när man talar om MR och demokrati.

Den utomordentlige debattören här i flera omgångar nämner religiös fundamentalism. När jag nu talar om MR som något metafysiskt ska jag läsa en liten stump som avslutning nu när julen närmar sig.

Jag läser ur Maja Hagermans *Spåren av kungens män*. Jag är ganska säker på att den är läst. Den tål att citeras. Jag läser från epilogen: "När kristendomen kom förde den också med sig mycket annat som blivit så självklart att det knappt går att urskilja längre. Som detta att en människa inte kan äga eller sälja en annan."

Vi behöver djuploda lite mer i MR-frågor, herr talman, så att vi inte fastnar i föreställningen att det var när huvudena föll i Paris under franska revolutionen eller när USA formulerade sin konstitution som MR-begreppet fick sina rötter.

Jag vill också säga något annat. Det vore förfärligt om det inte kom från någon kristdemokrat. Jag riktar mig till Lars Lindén: Du är en rättfram hedersman som stått för dina åsikter. Jag ansluter mig till allt det som sagts här tidigare om dig, och jag lägger gärna moms därtill.

Anf. 52 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Jag brukar emellanåt hålla med Alf Svensson, men på en punkt har jag i dag en helt annan uppfattning. Vi ska inte hålla ihop, vara eniga och med det kanske tysta.

Det är tack vare att ni har tagit strid för viktiga värden inom alliansen och vi från oppositionen tagit strid för bland annat enprocentsmålet som vi har lyft upp och satt ljus på att regeringen faktiskt försökte ändra regelverket inom OECD.

Jag tror att det var i november förra året som jag hade ett replikskifte med Alf Svensson. Det kan till och med ha varit ytterligare något längre sedan. Det var här i kammaren som vi tog upp diskussionen att regeringen hade åkt i väg. Alf Svensson svarade mycket uppriktigt när han sade att ni inte var informerade om att regeringen försökte ändra spelreglerna för biståndet.

Förvänta er därför inte att vi ska sitta tysta och nöjda med att vi har nått upp till enprocentsmålet eller för att vi får beröm. Kampen för biståndet och dessa värden måste ständigt debatteras. Det är välgörande med tydliga och klara röster och att Holger Gustafsson och Lars Lindén är kritiska. Det visar att ni har en särprägel och står upp för ett starkt bistånd men också för biståndets integritet.

Jag ser också att vi har viktiga debatter framför oss när vi stramar upp och går mot färre länder. Men några av de länderna är några av världens mest korrupta. Vi måste också titta på biståndets villkor.

Prot. 2008/09:48
12 december

Internationellt bistånd

Anf. 53 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag blir lite sur för att inte jag blev omnämnd bland kristdemokraterna som står för ett radikalt bistånd. Jag vill gärna i nästa replik höra vad belägget var för att så inte skedde.

Jag uttryckte mig lite slarvigt här om min gode vän Härstedt fick för sig att debatten skulle tystna. Det menade jag inte. Det finns en rädsla över att fattiga länder inte observeras lika starkt när vi nu under ett par år framöver, efter vad som flaggas upp, kommer att bli oerhört koncentrerade på egna ekonomiska bekymmer och lågkonjunktur. Vi kan väl höras med en röst så att inte den fattiga delen av världen blir mer perifer än vad den har varit och dessvärre är. Det var så jag menade.

Jag håller fast vid att jag inte var informerad när vi hade resonemanget. Birgitta Ohlsson sade att vi nog inte hade fått någon ambassad här och var om vi inte hade funnits där med biståndsmedel. Vi kan ta Afghanistan som ett exempel. Kent vet att jag under många och långa tider har gafflat om att det är oklokt att stänga ambassader. Det kan man säga rent generellt. Undantag finns naturligtvis alltid.

Jag skulle också vilja att det satsades mer pengar. Det behöver inte ske via biståndsbudgeten. Vi borde våga resonera om det för att ta itu med hiv och aids, den stora förfärliga pesten som drar över världen.

Anf. 54 KENT HÄRSTEDT (s) replik:

Herr talman! Om dessa sista två saker är vi överens. Jag tycker personligen som ett slags utgångspunkt att det är illa när vi lägger ned ambassader. Sedan finns det undantag. Sverige är ett land som verkligen bör värna dem och i stället öppna fler. Det gynnar våra intressen i stort men också våra utvecklingsintressen. Det är beklagligt när nedläggningar sker.

Alf Svensson väcker frågan om avdragsrätt. Frågan är i det sammanhanget varifrån pengarna ska tas. Det blir ett intäktsbortfall om man inte skattar för de pengar som man skänker från företag och annat.

Med den linje som nu har gällt under nuvarande moderatledda biståndspolitik är det ingen djärv gissning att tro att det underskottet kommer att finansieras just med biståndsmedel. Jag tror att det blir en rundgång i hela resonemanget i den här frågan.

Här har det på vissa punkter funnits en historia också från Socialdemokraternas håll. Det handlar om flyktingpengar, skuldavskrivningar och att betala ambassader. Man vill öppna för säkerhetsinsatser.

Nu senast i morse fick vi se att alltmer av våra miljöåtaganden ska kunna redovisas genom det vi gör i utvecklingsländerna. I stället för att det blir en budgetpost som vi skulle betala över miljöbudgeten eller någonting annat redovisar man nu det via utvecklingsländerna och "slipper" ett åtagande på hemmaplan. Mer och mer räknas in, och man gröper ur biståndet. Detta skulle vara ytterligare ett sådant område. Det sker då en väldigt konstig omfördelning.

Vi kommer att fortsätta att ta strid för den biståndspolitik som en stor del av Sveriges riksdag över åren har kämpat för att nå upp till. Det har inte skett tack vare Moderaterna utan trots Moderaterna.

Anf. 55 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! De är inte ens här i kammaren. Vi är ändå tre från något mindre partier. Detta kommer också till protokollet.

Herr talman! Jag är glad över att det inte råder hel sämja inom Socialdemokraterna när det gäller avdragsrätt. Jag är tvärsäker på att det kommer att mogna fram. Ni kommer att hitta en bra förevändning för att ställa upp på avdragsrätt. Det kan inte vara så att vi ska vara ensamma kvar i Europa. Det är för närvarande Slovenien och Sverige. Det är inte högerpartier som styr i alla de andra länderna.

Jag är av den övertygelsen att om en person ska skänka 1 miljon kronor gör inte hon eller han det om beskattningen är 70 procent. Och jag tror att den miljonen kan komma att hamna någon annanstans, vilket innebär att staten inte får en enda krona över.

Idealiteten inom svenskt näringsliv och inom svenska kapitalstarka kretsar behöver uppammas. Vi måste bort från det här, menar jag, att vi betalar vår skatt, staten ska ha sitt och sedan ska den fixa precis allting. Vi mår väl som människor av att vara engagerade i ideellt, socialt arbete, och då ska vi också göra detta möjligt.

Men regeringen har inte kommit till skott än, och då ska man inte begära att oppositionen ska ha gjort det. Men det kommer så småningom. Allt har sin tid, för att citera Strindberg ytterligare en gång.

Anf. 56 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag hade först tänkt tacka Lars i ett replikskifte, men allt Lars sade var så pass bra att jag inte ville gå upp och protestera mot någonting. Därför passar jag på att göra det nu.

Jag vill också tacka Holger för det inlägg han gjorde här i kammaren, som jag också tycker var mycket bra.

Jag har egentligen ingenting att protestera mot i Alf Svenssons anförande heller. Däremot vill jag tala om att jag delar den oro som Alf Svensson ger uttryck för när han talar om den finansiella krisen i förhållande till fattigdomsbekämpningen och alla de pengar som vi är beredda att lägga in världen över för att klara vår egen välfärd samtidigt som vi säger att vi inte har råd att hjälpa dem som allra mest behöver det.

Likaså hör vi röster som säger att vi inte har råd att lösa klimatkrisen, till exempel Polen och Tyskland. Ett antal länder menar att vi inte ens i vår egen rika del av världen kan ställa upp de höga krav som faktiskt behövs för att vi ska rädda planetens överlevnad. Det är det som det handlar om. Ska människor kunna bo kvar på den här planeten måste vi också engagera oss i att rädda den. Där är klimatkrisen den kanske allra största utmaningen vi har, men också att se till att de fattiga i världen får del av det välstånd som vi andra tar för givet. Om de inte får del av det välståndet och inte får hjälp med klimatanpassningen kommer vi inte att kunna lösa klimatkrisen.

Jag skulle vilja fråga Alf Svensson hur han i sin roll i ett av regeringspartierna kan arbeta för att vi ska lösa de här två väldigt stora frå-

Anf. 57 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Det är lite mycket begärt att jag på två eller fyra minuter ska kunna tala om hur de lösningarna ska kunna se ut.

Jag hoppas innerligt att Sverige, inte minst i EU-sammanhang, är en fyrbåk när det gäller miljöfrågorna men också när det gäller fattigdomsbekämpningen. Även om Sverige inte är det starka landet, vare sig pekuniärt eller när det gäller population, tror jag att vår möjlighet att påverka är att finnas med i de internationella forumen. Sedan kan vi naturligtvis alltid tycka att vi kunde göra mer och lyckas bättre.

Jag har alltid förvånats över, när vi talar om miljöarbetet globalt, att det inte på något sätt går att överföra alla de tekniska innovationer som finns och som skulle möjliggöra för fattiga människor ute i byarna att på ett drägligt sätt få energi, uppvärmningsmöjligheter, ljus och rent vatten. Det förstår inte jag. Det verkar som om det måste vara väldigt stora projekt för att vi ska ge oss in i det och inte småskaligt. Nu sker mycket av det småskaliga via NGO:er, men jag tycker att vi skulle kunna klara det mycket bättre också med hjälp av Sida.

Anf. 58 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att det går att överföra den teknik vi har även på småskalig väg till de fattigare länderna. Problemet för många av de innovatörer vi har är att regelverket är så krångligt att det tar så mycket tid och kraft och kostar så mycket att få vara med och utveckla tekniken – solceller, vattenrening etcetera – att man drar sig för att göra det. Det tar alltså för mycket tid och kraft, och man förlorar rent ekonomiskt på det. De som klarar av det här är de stora företagen, och då har vi de storskaliga lösningarna som i många fall till och med tvingar människor på flykt. Ett exempel är när vi bygger stora dammar etcetera. 44 000 i genomsnitt per damm som vi bygger tvingas flytta från sina hemorter.

Det är alltså oerhört viktigt att vi utvecklar det småskaliga mer i biståndet men också i handeln och på alla sätt. Tekniken finns. Den går att överföra. Det är viljan som inte finns. Då menar jag viljan från världens ledare, kanske.

Jag skulle vilja fråga om en annan sak också. Det handlar om ambassaden i Afghanistan. Vi har nu öppnat en ambassad i Afghanistan, och det tycker jag är jättebra. Jag skulle helst vilja ha en ambassad i varje land, om det var möjligt, därför att jag tycker att ambassaderna är ett väldigt viktigt verktyg för Sverige, för svenska medborgare och för dem som vill komma till Sverige så att man kan vända sig dit i olika sammanhang.

Det jag reagerar över är om man inte samtidigt då har de uppgifter som ambassaderna vanligtvis har, till exempel konsulära uppgifter som att ta emot visumansökningar eller ansökningar om uppehållstillstånd. Varför har vi inte en sådan möjlighet på ambassaden i Afghanistan, i Kabul?

Anf. 59 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag kan inte svara på den frågan. Jag kan däremot bestyrka att ambassadören där, Svante Kilander, har fått en gedigen atmosfärisk uppfostran i biståndsarbete på den tiden då han fanns med som min närmste medarbetare i början av 90-talet. Det skulle förvåna mig om han inte kommer att göra ett mycket gott arbete i alla de avseenden han är berättigad att göra ett arbete. Men din fråga för övrigt kan jag inte svara på.

Anf. 60 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Alf Svensson talade tidigare om att finanskrisen inte får medföra en risk för att vi glömmer bort världens fattiga. Jag vill understryka det. Det är väl lite av västvärldens stora svagheter att vi tenderar att bara kunna hantera och diskutera en kris åt gången. Vi glömmer bort de andra kriserna, till exempel fattigdomskrisen. Vi måste faktiskt komma ihåg att för en stor del av världens befolkning har det varit finansiell kris väldigt länge nu.

På samma sätt glömmer vi bort klimatkrisen. Klimatkrisen är på många sätt en ny utmaning. Vi ser att den förstärker fattigdom och förstärker konflikter, och den skapar också ny fattigdom och nya konflikter.

Den typen av nya utmaningar kräver nya svar och nya satsningar, och i den borgerliga alliansens biståndsbudget är den största satsningen just en klimatbiståndssatsning. Jag blev lite förvånad att faktiskt ingen av borgerlighetens företrädare i dag har lagt speciellt stor vikt vid den här stora klimatsatsningen.

Det kanske beror lite på hur den är utformad. Man gör den här klimatsatsningen på bekostnad av redan utlovat bistånd. Först låter vi alltså världens fattiga bära bördan av de klimatförändringar som vi har skapat genom vår livsstil i Europa och Nordamerika, och sedan låter vi världens fattiga bekosta klimatåtgärderna genom uteblivet bistånd – utlovade satsningar på skolor, sjukvård, jordbruksutveckling och så vidare.

Jag och Alf Svensson har väl lite olika ideologiska utgångspunkter när vi står i den här kammaren. Min utgångspunkt är arbetarrörelsens tankar om internationell solidaritet. Alf Svenssons misstänker jag mer grundar sig i kristen etik och moral. Men jag skulle ändå vilja veta hur Alf Svensson ser på denna användning av biståndsmedel när nu den borgerliga regeringen väljer att göra denna klimatbiståndssatsning på bekostnad av redan utlovade medel. Är det kanske så att Alf Svensson hellre hade sett en ordning som vi i Vänsterpartiet hade föreslagit, nämligen att klimatbiståndet skulle ligga utöver enprocentsmålet?

Anf. 61 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag tror inte att svaret är att vi bara klarar en kris i taget. Det skulle vara att springa bakom något slags mental oförmåga. Jag tror att det i stället handlar om vår egocentricitet, det vill säga att vi ska ha och ha. Om vi ska använda det hemska ordet är det nog girigheten, omtanken om oss själva, det handlar om.

Både den ideologi som finns på vänsterhåll och de ideologier som finns på andra håll talar om solidaritet. Alla äro våra bröder som på jorden bo och bygga, och numera säger man bröder och systrar. Internationalen som till alla lycka bär. Men när det sedan gäller är cirkelarna

ganska snäva. Nationalstaten, som en del slår så väldigt vakt om i internationella debatter, har fostrat oss till väldigt mycket egoism.

Jag vill inte heller hålla med om att det skulle vara någon diskrepans mellan solidaritet på vänsterkanten och min ideologi baserad på kristen moral och etik. Jag menar att det finns oanade exempel på hur enkla människor, det nämndes tidigare av Lars Lindén, har engagerat sig geografiskt långt borta där de inte har en aning om hur det ser ut. De har ställt upp utifrån viljan att hjälpa och bistå.

Jag tycker att vi måste se det positiva i att vi ska besluta om enprocentsmålet nu på måndag kl. 16. Sedan kan vi naturligtvis resonera om till döddagar om det är rätt balans mellan kontona. Nu är balansen sådan den är. Jag kan ha åsikter om hur tårtan har delats, men jag känner mig inte missmodig och missbelåten. Jag tycker faktiskt att det är strongt att vi ligger på den nivå vi gör.

Anf. 62 HANS LINDE (v) replik:

Herr talman! Det är upplyftande att höra att Alf Svensson är på gott humör. Jag ställde den här frågan för vi vet mycket väl att Kristdemokraterna tydligt har motsatt sig att man ska använda biståndsmedel till skuldavskrivningar till flyktingmottagande. Man reste motståndet med den äran, men däremot har man inte varit tillräckligt framgångsrika, vilket vi tyvärr kan se i budgeten. Därför lyfta jag också upp den här frågan. Det handlar om omfattande medel, 4 miljarder i den här budgeten, som tas från redan utlovade biståndssatsningar.

Vi har lovat världens fattiga att vi ska leva upp till enprocentsmålet under de kommande åren. Jag tror att många utvecklingsländer har räknat med att få den här hjälpen från Sverige för att kunna bygga fler skolor så att flickor och pojkar kan få utbildning, för att kunna satsa på hiv/aids, vår tids pest som Alf Svensson uttryckte det, och för att kunna satsa på jordbruksutveckling. De här småskaliga satsningarna behövs i människors vardag för att lyfta människor ur fattigdom och för att möta klimatförändringarna.

Jag tolkar Alf Svenssons svar så att han inte är helt nöjd med den ordning som regeringen har föreslagit där man tar så stora medel från biståndsbudgeten och omfördelar dem inom ramen i stället för att göra nya satsningar.

Jag vill också kommentera något som Alf Svensson sade i sitt anförande. Han sade att vi trots allt är eniga om enprocentsmålet. Jag tror att vi ska våga erkänna att vi är oeniga i de här frågorna. Vi måste våga vara oeniga när det kommer till biståndspolitik. Det var inget spöke som talade om att vi behöver drastiskt minska biståndet. Det var inget spöke som ville öppna för att vi ska kunna sänka biståndet redan nästa år med 10 miljarder kronor. Det var Christian Holm, Moderaternas biståndspolitiska talesman.

Jag vet att Alf Svensson har tuffa förhandlingar framför sig inom den borgerliga alliansen. Jag hoppas att Alf Svensson vågar vara oenig i de diskussionerna. Nu tappar man en tongivande kritiker i Lars Lindén, och jag hoppas att Alf Svensson kan vara tydlig i diskussionerna som kommer om nivåer, bistånd till militära insatser och informationsbidraget. Jag önskar Kristdemokraterna lycka till i det arbetet.

Prot. 2008/09:48

12 december

Internationellt bistånd

Anf. 63 ALF SVENSSON (kd) replik:

Herr talman! Nöjd är man aldrig. Vi kan citera den store profeten som har stått i talarstolen och lagt armarna på ryggen och sagt: Stolt men inte nöjd. Så är det väl? Det vore förfärligt om vi tycker att vi har uppnått allt som går att uppnå. Vi ska hålla ställningarna. Vi ska göra allt vi någonsin kan. Detta är en högt prioriterad fråga icke enbart bland kristdemokrater utan också i många andra partier. Tack för en trevlig debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

6 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Näringsutskottets betänkande
2008/09:NU12 Åtgärder för förstärkt exportfinansiering

Prot. 2008/09:48
12 december

7 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 12 december

2008/09:209 Begreppet utanförskap

av *Mikaela Valtersson* (mp)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:210 Försäljningen av apoteken

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 december.

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 december

2008/09:385 Arbetsmarknadssituationen i Gävleborgs län

av *Raimo Pärssinen* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:386 Rymdsatsningen

av *Birgitta Eriksson* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:387 Schweiz, Luxemburg, OECD och sekretesstater

av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:388 Sekretesstaterna och den nya amerikanska administrationen

av *Birgitta Eriksson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:389 Försörjningskrav

av *Marina Pettersson* (s)
till statsrådet Tobias Billström (m)

2008/09:390 Dialog för fred

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:391 Möjlighet för skuldsatta att öppna bankkonton

av *Egon Frid* (v)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:392 Komplettering av signalspaningslagen

av *Ulf Grape* (m)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2008/09:393 Kostnader för placering på Sis institutioner

av *Rose-Marie Carlsson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:394 Sveriges insatser för en ny demokratisk ledning i Zimbabwe

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:395 Frigivandet av Gilad Shalit

av *Mikael Oscarsson* (kd)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:396 Orrefors Kosta Bodas glassamlingar

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:397 Kostnader i samband med EU-ordförandeskapet

av *Carina Adolfsson Elgestam* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 december.

9 § Kammaren åtskildes kl. 12.45.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 5 §
anf. 27 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
2 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
3 § Förnyad bordläggning	2
4 § Internationell samverkan	3
Utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU1	3
Anf. 1 AMEER SACHET (s)	3
Anf. 2 HANS LINDE (v)	4
Anf. 3 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	5
Anf. 4 AMEER SACHET (s) replik	6
Anf. 5 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	7
Anf. 6 AMEER SACHET (s) replik	7
Anf. 7 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik	7
Anf. 8 KERSTIN LUNDGREN (c)	8
Anf. 9 BIRGITTA OHLSSON (fp)	9
Anf. 10 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	10
(Beslut skulle fattas den 15 december.)	11
5 § Internationellt bistånd.....	11
Utrikesutskottets betänkande 2008/09:UU2	11
Anf. 11 KENT HÄRSTEDT (s)	11
Anf. 12 HANS LINDE (v)	15
Anf. 13 BODIL CEBALLOS (mp)	18
Anf. 14 CHRISTIAN HOLM (m)	21
Anf. 15 HANS LINDE (v) replik	23
Anf. 16 CHRISTIAN HOLM (m) replik	24
Anf. 17 HANS LINDE (v) replik	24
Anf. 18 CHRISTIAN HOLM (m) replik	25
Anf. 19 KENT HÄRSTEDT (s) replik	25
Anf. 20 CHRISTIAN HOLM (m) replik	26
Anf. 21 KENT HÄRSTEDT (s) replik	26
Anf. 22 CHRISTIAN HOLM (m) replik	27
Anf. 23 BODIL CEBALLOS (mp) replik	27
Anf. 24 CHRISTIAN HOLM (m) replik	28
Anf. 25 BODIL CEBALLOS (mp) replik	28
Anf. 26 CHRISTIAN HOLM (m) replik	29
Anf. 27 KERSTIN LUNDGREN (c)	29
Anf. 28 BODIL CEBALLOS (mp) replik	31
Anf. 29 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	31
Anf. 30 BODIL CEBALLOS (mp) replik	32
Anf. 31 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	32
Anf. 32 KENT HÄRSTEDT (s) replik	33
Anf. 33 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	33
Anf. 34 KENT HÄRSTEDT (s) replik	34
Anf. 35 KERSTIN LUNDGREN (c) replik	34
Anf. 36 BIRGITTA OHLSSON (fp)	35
Anf. 37 HANS LINDE (v) replik	37
Anf. 38 BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	38

Anf. 39	HANS LINDE (v) replik	39
Anf. 40	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	39
Anf. 41	BODIL CEBALLOS (mp) replik	40
Anf. 42	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	40
Anf. 43	BODIL CEBALLOS (mp) replik	41
Anf. 44	BIRGITTA OHLSSON (fp) replik	41
Anf. 45	LARS LINDÉN (kd)	42
Anf. 46	KENT HÄRSTEDT (s) replik	46
Anf. 47	LARS LINDÉN (kd) replik	47
Anf. 48	KENT HÄRSTEDT (s) replik	47
Anf. 49	LARS LINDÉN (kd) replik	48
Anf. 50	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	48
Anf. 51	ALF SVENSSON (kd)	50
Anf. 52	KENT HÄRSTEDT (s) replik	52
Anf. 53	ALF SVENSSON (kd) replik	52
Anf. 54	KENT HÄRSTEDT (s) replik	53
Anf. 55	ALF SVENSSON (kd) replik	53
Anf. 56	BODIL CEBALLOS (mp) replik	54
Anf. 57	ALF SVENSSON (kd) replik	54
Anf. 58	BODIL CEBALLOS (mp) replik	55
Anf. 59	ALF SVENSSON (kd) replik	55
Anf. 60	HANS LINDE (v) replik	55
Anf. 61	ALF SVENSSON (kd) replik	56
Anf. 62	HANS LINDE (v) replik	57
Anf. 63	ALF SVENSSON (kd) replik	57
	(Beslut skulle fattas den 15 december.)	57
6 §	Bordläggning	58
7 §	Anmälan om interpellationer	58
8 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	58
9 §	Kammaren åtskildes kl. 12.45.	59

